

Petak, 21. februar 2003.
Svedok Dragan Vasiljković
Svedok Pol Devis (Paul Davies)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs (Nice). Nastavite tamo gde ste stali juče popodne.

TUŽILAC NAJS: Mislim da sam prilično blizu da zaključim sve ono šta sam imao da kažem. Objasnio sam kako su oba ova svedoka tražila, bila im je potrebna potpuna zaštita ili poverljivost sve dok ne dođu pred Sud. Kako smo mi... Preovladale su odredbe u vezi njihove zabrinutosti i stavova oko dobijanja zaštite do suđenja. Kako smo mi u slučaju generala Vasiljevića u jednom trenutku tražili zatvoreno suđenje i kako je to bilo odbačeno, ali su u nastavku suđenja oni i dalje imali mogućnost, odnosno privilegiju korišćenja pseudonima i odloženog obelodanjivanja iz razloga koji su navedeni. Kako je bilo jasno da je u jednom trenutku general Vasiljević bio spreman da pruži dokaze na otvorenoj sednici, ali je želeo zaštitu dok ne stigne ovde i to iz razloga, odnosno zbog sigurnosnih rizika koji su bili zaista realni. Kako je u svakom slučaju i zbog dosadašnjih iskustava koje se tiču pretjnji svedocima koje su u vezi sa ovim Sudom, neophodno je biti oprezan po pitanju odustajanja od zaštite, sve dok svedoci u potpunosti nisu sigurni da je to ono šta žele. Na našem saslušanju od 31. maja 2002. godine, u paragrafu 15, mi smo naveli da je ovim svedocima potrebna određena zaštita u vezi njihovog svedočenja pred Pretresnim većem. Ovo se generalno odnosi na svedoke sa osetljivim, odnosno poverljivim informacijama. Tužilaštvo će biti u boljem položaju da proceni zaštitne mere koje zahtevaju svedoci koji su blizu svog svedočenja, tako da mogu da se preduzmu minimalne zaštitne mere. Tužilaštvo stoga zahteva dozvolu da podnese aplikaciju za zaštitu vezanu za suđenje koji zahtevaju svedoci sa osetljivim informacijama, i to

neposredno pre datuma njihovog svedočenja. Tužilaštvo se izjašnjava da bi bilo poželjno da se podnesu takve aplikacije istog dana kada izjave svedoka sa osetljivim informacijama treba da budu podnešene prijateljima suda, odnosno 30 dana pre nego što svedok treba da svedoči. Međutim, taj stav nije uvažio mogućnost da u to vreme pre suđenja nema potrebe za zaštitnim merama, i možda bi nas neki savršeni savetnik primorao da po isteku roka od 30 dana za svedoka koji ne zahteva zaštitu pismeno obavestimo optuženog i Pretresno veće. I to bi trebalo da u budućnosti radimo za sve one svedoke koji imaju takvu vrstu zaštite, kao što je naznačeno u Pravilniku (Rules of Procedure and Evidence), i za koje se zna da im 30 dana pre suđenja neće trebati zaštita. I još nekoliko malo detaljnijih stvari. Rekao sam vam da ću vam reći nešto više o ovom svedoku i o njegovim razlozima za tajnost. Biće interesantna njegova izjava, ako ga još neko pita o tome tokom svedočenja, ali razlog zašto je on dobio gotovinu, odnosno novac da kupi sebi avio karte je to što on sve do dolaska pred Sud nije hteo da ima veze sa Tužilaštvom. I naravno, ako Služba za žrtve i svedoke (Victims and Witnesses Unit) plati put, kao što uglavnom čini, onda lokalna avio kompanija, lokalna jugoslovenska avio kompanija zna i može da obavesti druge da je putovanje plaćeno od strane ove kancelarije. Kako bi se izbegao taj rizik i da bi ostao anonimna, svedok je lično tražio da mu se da gotovina da bi on sam kupio avio kartu i platio za smeštaj, toliko je želeo da ni na koji način ne bude povezan sa nama u javnosti. Sećate se da je 24 časa po objavljivanju njegovog imena saradnicima on rekao da je dobio pretnje i njegov dolazak da svedoči je bio predmet izveštavanja medija, šta je zabrinulo i nas i Pretresno veće. Pre nego što je došao, on je održao jednu pres konferenciju i on je rekao da će, da dolazi na Sud, šta je za nas bilo potpuno neočekivano. To su sva pitanja koja mogu da se istraže i pokrenu u vezi sa njim. Kako smo mi to shvatili, sve do onog trenutka dok nije ušao u avion, on je bio neko ko je tražio da se njegovi kontakti sa nama zasnivaju na toj osnovi, dakle strogo poverljivoj osnovi. Takođe, što se tiče jednog od ostalih svedoka, C-039, odnosno generala Vasiljevića, optuženi se žalio da nije mogao da se adekvatno pripremiti za ovog svedoka šta nije tačno, jer je dokumentacija u vezi sa njim bila obelodanjena i dostavljena optuženom još 3. jula prošle godine.

SUDIJA MEJ: Saslušavši vaša objašnjenja u vezi ova dva svedoka mislim da će Pretresno veće da se pobrine da se ovakvi nesporazumi i loša komunikacija izbegnu u budućnosti. Vi predlažete da Tužilaštvo u budućnosti podnese predlog za zaštitne mere 30 dana pre pojavljivanja svedoka. Meni, međutim, nije jasno kako ste vi to zamislili.

TUŽILAC NAJS: Naša je namera, a bila je i praksa do sada da tražimo zaštitne mere za osetljive svedoke 30 dana pre pojave svedoka, dakle u isto vreme kada amikusima dostavljamo materijal vezan za dotične svedoke.

SUDIJA MEJ: Dakle, vi predlažete da obaveštenje podnesete najmanje 30 dana pre pojave svedoka. U tom trenutku vi ćete biti u kontaktu sa svedokom i znaćete kakav je njegov stav.

TUŽILAC NAJS: Da, upravo tako. Ukoliko u tom trenutku znamo da neće da traži zaštitne mere, onda ćemo o tome da obavestimo Sud, podnećemo adekvatan podnesak ili vas na drugi način o tome obavestiti.

SUDIJA MEJ: Amikusi predlažu da podnesete jemstvo.

TUŽILAC NAJS: Da, ja ću da se vratim na to. To nije realno, odnosno to je, to nije realno za očekivanje. Ti svedoci mogu da budu ko zna gde, pa jednostavno tehnički neće biti izvodljivo da se to učini.

SUDIJA MEJ: Postoji li neki razlog zbog čega vi ne biste mogli da dobijete takvu izjavu pod zakletvom, ako već ne možete da dobijete jemstvo? Možete da im tražite potpisanu izjavu da žele zaštitu?

TUŽILAC NAJS: Kada dođu na Sud?

SUDIJA MEJ: Ne kada dođu pred Sud, nego 30 dana ranije.

TUŽILAC NAJS: Mislite da možda može da se pošalje istražitelj na specijalnu misiju u tu svrhu u neki drugi kraj sveta? Oni mogu da budu u Americi (United States of America), mogu da budu u Australiji (Australia).

SUDIJA MEJ: Pa pošaljite pismo, zašto im ne bi poslali pismo sa priloženim dokumentom u kome se kaže: "Ako želite zaštitu, potpišite ovo pismo".

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je prednost toga to što će biti jasno, odnosno tim se zahtevom aktivira odluka i videćete kakav je njihov stav, kakva je njihova želja, jer ponekad Tužilaštvo donosi odluke po vlastitom nađenju i to je u nekim okolnostima nejasno i dvosmisleno.

TUŽILAC NAJS: Uz dužno poštovanje, možda to izgleda nejasno i dvosmisleno na način kako je prezentovano sada, ali kao što ste vi juče rekli, traženje zaštitnih mera *proprio moto* je predviđeno Pravilnikom i ne može da se tvrdi da je neispravno. Što se tiče potpisanog dokumenta i pribavljanja tog istog dokumenta 30 dana unapred, to je relativno lako teorijski gledano, ali mislim da će biti teško da bude sprovedeno u praksi. Mislim da je dovoljno da mi razjasnimo svoj stav 30 dana unapred ili više, tako da ništa ne ostane nejasno. Međutim, često se događa da svedoci ovde dolaze sa zaštitnim merama i naravno, mi svi znamo da je bolje da se da iskaz na otvorenoj raspravi, to i Sud zna i preferira. Ponekad stvari budu drugačije, a uglavnom se to pokaže na suđenju, na suđenju postane jasno kako će stvari dalje da idu. Ponekad stvari budu drugačije, oni se oslobode i traže zaštitu. Tražiti od njih pismenim zahtevom da se opredele 30 dana ranije, odnosno da 30 dana ranije iznesu svoje mišljenje će verovatno dovesti do učvršćivanja stavova i to će predstavljati napredak. Iskreno, to je fleksibilno i mnogo adekvatnije sobzirom na trenutne uslove i okolnosti u kojima su se svedoci našli. Neće biti nikakve štete, ako 30 dana ranije bude poznato da svedok, na primer, traži da bude predstavljen pod pseudonimom.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Izvolite.

TUŽILAC NAJS: Da dodam još nekoliko stvari, kolega me podseća da tu postoji još jedan problem. Svedoci često imaju pogrešno mišljenje o tome šta im je dostupno u smislu zaštitnih mera i pomoći. Oni to mišljenje često zadrže uprkos činjenici da iscrpno o tome razgovaraju sa istražiteljem prilikom uzimanja izjave. Uglavnom, oni ponekad imaju pogrešne zamisli o onome šta se nudi. Zapravo, ništa im se ne nudi već mislim na ono šta im je potencijalno na raspolaganju. Ako mi njima pošaljemo nekakav faks ili im pišemo, možemo da se nađemo u doista nezgodnoj situaciji, jer se možda njihove izjave onda moraju da ispravljaju ili ponovno interpretiraju. Uglavnom, to je vrlo teško. Ja i dalje ostajem pri tome, mnogo je bolje i u skladu sa našim iskustvom da se 30 dana unapred utvrdi hoće li ili neće svedok da traži zaštitu. U tom trenutku, u toj fazi mora da bude dovoljno jasno dato objašnjenje da svedok preko nas traži određeni stepen zaštite i to onaj koji mu Sud može da obezbedi i koji može da se podrži. Dakle, možemo onda da razjasnimo koji nivoi zaštite se nude i koje nivoe zaštite mi može-

mo da damo. I ukoliko u to vreme svedok odluči, odnosno mi ocenimo da bi svedok mogao da svedoči bez zaštitnih mera, mi to u tom trenutku možemo da kažemo Sudu, optuženom i amikusima. Ukoliko kada svedok dođe pred Sud i kada se utvrdi konačan stav, šta se naravno za najveći broj svedoka može da učini tek u direktnom razgovoru, ukoliko tada dođe do nekih promena, sve te promene će vam odmah biti dostavljene.

SUDIJA ROBINSON: Spominjete rok od 30 dana, jer smatrate da bi to bio dovoljan rok za optuženog?

TUŽILAC NAJS: Ne. Za zaštićene svedoke, odnosno u odnosu na one za koje je Sud izdao nalog da se dozvoljava kasnije obelodanjivanje, to je period kada se dokumenti daju amikusima. Dakle, ako već postoji opasnost, odnosno rizici koji opravdavaju kasnije obelodanjivanje, 30 dana je predviđeni rok. Prema tome, i u ovom slučaju bi rok trebalo da bude 30 dana ili više.

SUDIJA MEJ: Stvar je zapravo u tome da, ako lansiramo ovu proceduru, moramo da vidimo na koji način ćemo mi, i Sud i Tužilaštvo biti uvereni da je sve učinjeno kako bi se izbegla situacija da se zaštitne mere ukinu u poslednjem trenutku. Ja naravno razumem da neki svedoci uvide u nekom trenutku da zaštitne mere mogu da se uklone i to je naravno u interesu pravde, ali upravo taj momenat kasnijeg obelodanjivanja u odnosu na osetljive svedoke je ovde krucijalan. Možda biste mogli da nam kažete koliko još takvih svedoka nameravate da pozovete.

TUŽILAC NAJS: Pa nekoliko, možda desetak zapravo. U ovom slučaju mislim da ništa nije urađeno ni neispravno ni pogrešno, niti u suprotnosti sa Pravilnikom. Jedino što se desilo je, gde mi nismo uradili tu potvrdu tog perioda od 30 dana za zaštitne mere je, jer nam jednostavno nije palo na pamet da u tom trenutku strankama u postupku treba da kažemo da će svedok da svedoči otvoreno, bez mera zaštite, sobzirom da je on ostao potpuno zaštićen od javnosti do dana svog dolaska ovde. To zato što su i general Vasiljević i ovaj svedok o kojem sada govorimo zahtevali zaštitu i poverljivost dok ne dođu ovde. Ne postoji drugo objašnjenje za trenutno svedokovo insistiranje da mi maskiramo njegovu saradnju davanjem gotovine za njegovu avionsku kartu. Dakle, to je ono šta smo tražili da odobrite i mi to i dalje tražimo, ostajemo pri tom našem zahtevu i uskladićemo praksu kako bi osigurali da se što je moguće ranije, možda i

više od 30 dana, ali u svakom slučaju najmanje 30dana ranije na ovaj ili onaj način zna da li će biti zahteva za zaštitnim merama.

SUDIJA MEJ: Alternativa može da bude izjava istražitelja koji je razgovarao sa svedokom i koji može da nam opiše svoj razgovor sa svedokom.

TUŽILAC NAJS: Da. Postojao bi tridesetodnevni period potvrđivanja i naravno, ukoliko bi se podneo zahtev za zaštitu imali biste jemstvo ili taj dokument od istražitelja koji bi u takvom slučaju podržavao taj zahtev.

SUDIJA MEJ: Onda ćemo svi da znamo kakav je stav svedoka u odnosu na zaštitne mere.

TUŽILAC NAJS: Svakako.

SUDIJA MEJ: I to će da razjasni problem. Mi ipak imamo ovde svedoka koji čeka. Trebalo bi ovo da završimo što je pre moguće.

TUŽILAC NAJS: Još samo dve stvari. C-039 je na BHS-u obelodanjen u julu, a na engleskom u septembru prošle godine. I dok rešavate ovaj konkretni problem, postoji još jedna nova kategorija poteškoća. Napominjem da imamo još dva svedoka, C-031 i C-032. Stav svedoka C-031 je bio da je on spreman da svedoči javno, ali je rekao da će to da odluči samo ako i kada dobije zadovoljavajuću garanciju od Vlade da se protiv njega neće pokrenuti postupak zato što je otkrio službenu tajnu. Dakle, to je nova vrsta poteškoća i to nam komplikuje stvari. C-032 je za sada navodno decidirano naznačio da neće tražiti zaštitu na suđenju.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Dakle, C-032 ne traži zaštitu.

TUŽILAC NAJS: Kao ni C-035. C-031 neće tražiti zaštitu ako dobije tu garanciju od nadležnih vlasti.

SUDIJA MEJ: C-032 i C-035, hajde da se sa njima pozabavimo sada. Dakle, za njih nećete da tražite zaštitne mere i oni nisu predmet odredbe koja se tiče kasnijeg obelodanjivanja.

TUŽILAC NAJS: To ću da proverim, ne znam.

SUDIJA MEJ: Da, učinite to.

TUŽILAC NAJS: Evo, kolegica Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff) mi kaže, a ona ima iscrpnija saznanja o tome, da je dokumentacija u odnosu na te svedoke davno obelodanjena.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, treba da budemo oprezni u odnosu na C-031, on će, dakle, da odluči jedino ako dobije garanciju. Možemo da se nađemo u istoj situaciji, da on u poslednjem trenutku odluči da će da svedoči javno, a optuženi će u tom slučaju da ima samo 10 dana da sprovede istragu.

TUŽILAC NAJS: Može li časni Sud da...

SUDIJA ROBINSON: Vidim da gospođa Uerc-Reclaf klima glavom.

TUŽILAC NAJS: Mislim da sam razumeo. Još neki detalji, zahvaljujem se kolegici. Izgleda da je dokumentacija već obelodanjena, jedino je pitanje hoće li on da svedoči javno ili ne. Koliko mi znamo, garancija je već data, ali on je još nije primio. Kad je dobije, neće biti problema.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Kej (Kay).

PRIJATELJ SUDA KEJ: Ne znam koliko vremena želite na ovo da potrošite, ali mi imamo neke opaske generalno u vezi sa pitanjem obelodanjivanja. Kao što Sud može da vidi, vrlo je veliki teret za nas da prođemo kroz sav ovaj materijal za ovako velike svedoke u tako kratkom roku za optuženog. Mi smo dobili izjave od Tužilaštva, imamo i prpratni materijal, ali ne znamo, nemamo pojma da li će general Vasiljević da se poziva na te dokumente kojih ima otprilike 300.000. Dakle, mi to ne možemo da znamo sve dok ne dobijemo rezime svedočenja. Na primer, u slučaju kapetana Dragana dobili smo njegovu izjavu, ali ne znamo koji konkretni dokumenti će da se uvedu preko njega, koji su nađeni u Brčkom ili negde drugde, kako bi se dokazale neke tvrdnje, odnosno kako bi on potvrdio da prepoznaje dokument. A tu je još i 10.000 strana na kompaktnim diskovima. Mi svi ovde moramo da radimo pod velikim pritiskom, trudeći se da dobijemo ideju kakav će iskaz da bude, o čemu će svedok da svedoči. Naravno, postoji osnovno obelodanjivanje, ali to kako će se taj slučaj pokazati kroz konkretnog svedoka je sasvim druga stvar

i mi to želimo vrlo jasno ovde da iznesemo. To je vrlo bitan faktor kod kasnog obelodanjivanja koji je posledica statusa anonimnosti. To sve stavlja veliki teret na Odbranu u ovom predmetu. Naravno, postoje pretnje i pretnje, nisu sve iste. Imate pretnje koje su upućene, ne znam, engleskoj kriket reprezentaciji u Zimbabveu (Zimbabwe) i čovek se zapravo pita da li je možda sve to skupa preterano. Naravno, situacija je ovde drugačija, ja znam da Međunarodni sud po Statutu (Statute) i po Pravilniku ima dužnost da primeni zaštitne mere na svedoke i žrtve, ali čovek ne može, a da se u jednom trenutku ne zapita nije li sve to skupa posledica jedne hysterije koja je zapravo nepotrebna. Ponekad se te stvari istraže i utvrdi se da se ne radi ni o čemu ozbiljnom. Ja ne znam da li Sud želi sada o tome da raspravlja, ali hoću da kažem da celo ovo pitanje obelodanjivanja zaslužuje pola sata rasprave pred Sudom u jednom trenutku.

SUDIJA MEJ: Mi verovatno treba o tome da razmislimo. Treba da budemo sigurni da će sistem u vezi sa nastavkom ovog slučaja da bude pravičan za sve, da će se na isti način da se postupa i prema ostalim svedocima u ovom predmetu. Nisam siguran da li se slažem sa onim šta govorite u vezi sa zaštitom, to se pokazalo kao veliki problem pred Međunarodnim sudom, i mi smo saslušali i dokaze u vezi toga.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Za neke od ovih svedoka sa zaštitnim merama mi je rečeno, ja naravno nisam ekspert za istoriju i politiku i sve te stvari u vezi sa tim, ali mi je rečeno da je više nego očigledno ko su oni. Kada oni daju svoj iskaz, svako može iz onoga o čemu se svedoči da zaključi ko je ta osoba. Ponekad se to predstavlja kao greška Odbrane i te optužbe stižu od strane Tužilaštva, oni tvrde da je to jedino Odbrana mogla da učini. Ali meni su oni koji prate ovo suđenje rekli da je nekim novinarima potpuno očigledno i jasno i da se vrlo lako može da zaključi o kojim se svedocima radi.

SUDIJA MEJ: Problem možda nije u otkrivanju identiteta svedoka već je problem obelodanjivanja izjava koje su zaštićene. To nije sasvim nepovezan problem. U svakom slučaju, mi moramo da razmislimo o ovome. Gospodine Kej, zahvaljujem se. Gospodine Miloševiću, želite li nešto da kažete u vezi sa ovim sada?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svakako. Upravo je tačno ovo što ste rekli na kraju, da je pitanje obelodanjivanja dokumenata suštinsko pitanje povezano sa

vremenom. Maločas smo čuli gospodina Najsa da, na primer, navodi slučaj Vasiljevića, da je njegova izjava obelodanjena u julu tako da, kako on tvrdi, nije bilo problema da se razmotri. Međutim, pretpostavljam da neko može da pravi razliku između mogućnosti koje se odnose na tajnog svedoka i koje se odnose na javnog svedoka. Kod slučaja tajnog svedoka, jedino moja dva saradnika znaju o kome se radi i mogu da prikupljaju činjenice. Kod slučaja javnog svedoka može širi krug ljudi da učestvuje u prikupljanju činjenica. Prema tome, manevarski prostor za prikupljanje činjenica se radikalno razlikuje, suštinski razlikuje ako se svedok tretira kao tajni svedok ili ako se tretira kao svedok koji javno svedoči. To je jedna napomena koja je nesumnjivo suštinska. Druga, gospodin Najs ovde postavlja celu stvar na glavu. Naime, je li ovde pravilo da svedoci budu tajni ili javni? On stvari postavlja kao da je ovde pravilo da svedoci budu tajni, pa će onda 30 dana pre nego što svedok svedoči da objasni da neće biti tajni svedok, umesto da tajno svedočenje bude izuzetak šta, koliko sam shvatio, je bila vaša intencija. I uopšte ne razumem da neko više brine o svedoku i da bude veći katolik od pape, da ako svedok sam ne traži zaštitne mere, da mu se onda izmišljaju. Ako se one izmišljaju od strane, ove strane preko puta onda je to samo opstrukcija pripreme odgovarajućeg unakrsnog ispitivanja, a nikako zaštite svedoka. U prvom kontaktu koji taj svedok ima sa predstavnicima ove strane preko puta, on može da se izjasni o tome da li traži neke zaštitne mere ili da li traži da bude tajni svedok ili da bude javni svedok. Zašto bi to bila neka misterija koja se otkriva 10 dana pre svedočenja ili 30 dana pre svedočenja? To je stvar svedoka da li se smatra ugroženim ili ne, mada se pokazalo ovde da niko od svedoka koji su ovde govorili u nekakvom tajnom postupku nije bio ugrožen ni na bilo kakav način, osim u verbalnim ovde objašnjenjima. Tako da, ako je ovo izuzetak, onda je red da ga tretirate kao izuzetak i da to bude blagovremeno razjašnjeno, a ovo nije prvi put da imamo proglašenje svedoka javnim na dan njegovog svedočenja, a da je tajni svedok sve vreme priprema njegovog svedočenja i priprema naravno unakrsnog ispitivanja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ja razmatram jedno tumačenje Pravila 69 koje se, ja mislim, očigledno mora da tumači u svetlu odredbe u Statutu koja kaže da su suđenja javna, a to je u svakom slučaju jedno osnovno pravilo i običajno pravo. Da bi to pravilo bilo u skladu sa tim uslovom, meni se čini razumno da mora da se tumači tako da se pravo Tužilaštva da traži zaštitne mere može iskoristiti samo na osnovu jasnog zahteva konkretnog svedoka. Jer inače, doći ćemo opasno blizu situacije

koju je upravo identifikovao gospodin Milošević, a to je da zahtevi za zaštitne mere postanu rutinski za svedoke za koje Tužilaštvo smatra da su osetljivog tipa. A zaštitne mere u stvari moraju da budu izuzetak od uobičajene prakse koju određuje Statut. Zato želim da naglasim stav da to pravilo mora da se tumači na način koji ga ostavlja i dalje u skladu sa osnovnim zahtevima javnog suđenja. Šta to znači? To znači da Tužilaštvo može da traži zaštitne mere samo na osnovu jasnog i eksplicitnog zahteva konkretnog svedoka za zaštitom.

TUŽILAC NAJS: Ja vidim, časni Sude, da je ovo tumačenje još u razvoju i mislim da, kada bih odgovorio sada, bez daljeg razmatranja, pogotovo imajući u vidu precizne odredbe ovog pravila, da bi to moglo da ima dosta ozbiljne institucionalne posledice. Međutim, postoje i praktični problemi, odnosno praktične konsekvence. Možda grešim, možda bih o tome još mogao da razgovaram sa nekim istražiteljima, ali mislim da bi bilo previše kada bi svedocima rekli: "Imate pravo da tražite zaštitu sada ili nikada, to je to". U tom slučaju, svi će oni da tražite zaštitu. Veoma je važno da donesemo objektivnu procenu rizika, objektivnu procenu usklađenu sa stavom konkretnog svedoka. Gospodin Kej, moram da priznam, uz dužno poštovanje, po mom mišljenju greši. Stvari su prilično opasne u spoljnjem svetu. To je veoma opasno mesto za te ljude, oni od nas koji odlaze u taj deo sveta to dobro znaju. Prema tome, jedna objektivna procena povezana sa željama izraženim u ranoj fazi saradnje sa svedokom verovatno će broj zahteva za zaštitnim merama svesti na minimum, i sigurno će takođe svesti na minimum broj svedoka koji će da traže zaštitne mere na samom suđenju. Ili, da drugačije kažem, mi nikako ne ohrabujemo svedoke da traže zaštitne mere, jer ukoliko im to tako predstavite, većina ljudi će da zatraži zaštitne mere ne svi ali, mnogi. Prema tome, ja razumem da je, ako se stvari gledaju na taj način, jako atraktivno da se pravilo tumači ovako kao što ste vi sada, časni Sude, predložili. Ali ukoliko to budemo napravili, mislim da će to da ima ili bi moglo da ima ozbiljne praktične posledice u stvarnom životu, a sigurno će imati i institucionalne posledice. I zato mislim da bi nam trebalo malo više vremena da vas upoznamo sa iskustvima naših istražitelja.

SUDIJA ROBINSON: Pa ja nisam ovde izneo konačnu odluku, ja sam samo razvio jednu konstrukciju tumačenja pravila. To je u svakom slučaju nešto o čemu ćemo još morati da razmislimo.

TUŽILAC NAJS: Uvek je od pomoći kada imamo vaše stavove o tim temama, i imaćemo ih na umu, a ja ću da vidim šta me još naši istražitelji mogu da posavetuju.

SUDIJA MEJ: Vraćićemo se još na ovu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja imam samo jedno konkretno pitanje.

SUDIJA MEJ: Nisam čuo šta ste rekli, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam jedno vrlo konkretno pitanje vezano za ovo šta je gospodin Robinson (Robinson) rekao. Ja sam ga razumeo, da se zaštitne mere mogu uvoditi ako to svedok traži. Maločas je gospodin Najs rekao da C-032 i C-035 ne traže zaštitne mere. Zašto su oni uopšte na listi zaštićenih svedoka, ako ne traže zaštitne mere, koji su to onda razlozi?

SUDIJA MEJ: Mislim da smo ovo danas već raspravili u onoj meri u kojoj smo to mogli. Nema sumnje da mi na ovu temu možemo da se vratimo kada ti konkretni svedoci dođu da svedoče, ali sada bi bilo bolje da uvedemo svedoka u sudnicu i da nastavimo sa izvođenjem dokaza, jer je to ono šta moramo danas da radimo. Još jedna stvar. Svedok je već došao, u redu. Samo još nešto šta treba svi da primite ka znanju. Stupili smo u kontakt sa doktorkom Rantom (Helena Ranta) i ona može da svedoči 12. marta, pa bismo želeli da je pozvemo tog dana.

TUŽILAC NAJS: U redu, mi ćemo to da unesemo u naše kalendare. Ja ne mogu ovog časa da se setim da li imamo nekog svedoka koji apsolutno mora da svedoči tog dana, ali ću da vas obavestim o tome.

SUDIJA MEJ: Da, obavestite nas što je pre moguće. Dakle, gospodine Miloševiću, ta svedokinja dolazi da svedoči 12. marta. Sada molim da se uvede svedok. Izvinjavam se što smo vas zadržali, ali morali smo da raspravimo neke druge stvari. Izvolite, sedite sada. Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kapetane, pre nego što nastavim sa pitanjima koja se tiču sadržine vašeg svedočenja, ja bih hteo da nešto prethodno raspravimo. Mi smo započeli unakrsno ispitivanje tako što sam vas pitao jeste li vi tražili da budete tajni svedok, jeste li vi tražili zaštitu i tako dalje, vi se toga sećate jer je bilo juče. Dobio sam vaš odgovor da nikakvu zaštitu i nikakve zaštitne mere i nikakvu želju da tajno svedočite ni u kom periodu vremena pre vašeg svedočenja vi niste izrazili. Ja sam vas dobro razumeo, je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi se sećate, pretpostavljam, pa mi samo odgovorite da ili ne, da je sudija Mej (May) tražio od gospodina Najsa da da objašnjenje onda u vezi sa tim, jer sam ja bio u pravu. Sećate se toga? E u vezi sa tim objašnjenjem koje je dato u vašem odsustvu, ja imam da vam postavim pitanje.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naime, gospodin Najs tvrdi da ste vi tražili da svi vaši kontakti sa tim takozvanim Tužilaštvom budu na potpuno poverljivoj osnovi. Moje pitanje glasi, da li ste vi tražili da kontakti sa ovim takozvanim Tužilaštvom budu na potpuno poverljivoj osnovi, odnosno da budu tajni?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Morao bih vam dati malo šire objašnjenje, ne mogu da odgovorim sa da ili ne. Mogu li?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovako. Ja već mesecima saradujem sa haškim Tribunalom, od kako je donet Zakon o saradnji sa haškim Tribunalom. Istina je da se podrazumevalo i da ja ne bih bio, imajte na umu da sam ja ipak javna ličnost i da bih bio možda spašen od raznih novinara i raznih objašnjenja. Ja nisam želeo da se u javnosti priča o mojim kontaktima sa njima, jer samo bih se time bavio, ja imam i drugih obaveza. Ali ni u jednom trenutku, čak smo i raspravljali o tome, gospodine Miloševiću, kada su oni pitali da li bih ja hteo da bude zaštićen, ja sam rekao "to je tolika glupost", jer iz teksta je očigledno da to samo mogu biti ja, o svemu onome šta sam rekao, ne može niko drugi biti. Tako da ja ni u jednom

trenutku nisam imao predstave da ste vi ili vaša strana bili uskraćeni za saznanja da ću ja biti svedok na ovom Sudu. Ali da bi bili potpuno iskreni, ja verujem da su oni procenili da, i da su uradili tu zaštitu da bi mene zaštitili od domaćih problema u zemlji, a ne od vas. Tako da imam neki osećaj krivice da sam možda svojim nekim ponašanjem prema njima...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ne gubimo onda vreme. Razumem vaše objašnjenje. Maločas je gospodin Najs rekao i da ste vi primili neke pretnje. Jeste li vi primili neke pretnje?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali te pretnje za vas nisu mogle da budu razlog da tražite da svedočite tajno. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Daleko od toga. Ja sam te pretnje prijavio našim organima u Jugoslaviji i čak ne verujem da ima ikakve veze sa vama nego sasvim nekim drugim, i čak smo i proverili i zadovoljili se da te pretnje ne mogu imati nikakve veze sa vama ili sa bilo čim što povezuje vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda da nastavimo sa ovim ispitivanjem. Vrlo dobro, dakle. Ja imam kod sebe specijalni izveštaj Evropskih posmatrača (ECMM, European Community Monitoring Mission) od 29. marta 1994. godine u kome je sadržan razgovor sa vama. Ja ću citirati samo neke od ovih vaših konstatacija pa ću vas zamoliti da ih komentarišete.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govori o vama i onda kaže: "On je lično favorizovao nezavisnu Krajinu, ali u stvarnosti, najvažnije je bilo da se zaustavi rat". Dakle, da li je to bila jedna opšta klima da je svima bilo najvažnije da se što pre zaustavi rat?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da je to bilo osećanje koje ste i vi izrazili kao branilac Krajine, jer su vas tu posetili, posetili su vas u Krajini?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa naravno, pogotovo oni koji su vodili rat, mislim da najbolje znaju strahote rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas da komentarišete i ovo šta kažu: "Smatrao je da katolici, Muslimani i nemački lobi imaju veoma veliki

uticaj na svetsko mišljenje o Srbima. Takođe i zbog geografije, oni novinari koji su došli da izveštavaju o Krajini, došli su u Zagreb gde je na njih na loš način uticala veoma uigrana hrvatska mašinerija za odnose sa javnošću". Šta vi znate o celom tom medijskom ratu i demonizaciji Srba i predstavljanja njih kao one, kako bih rekao, negativne strane, u uslovima u kojima su oni u Krajini branili gole živote?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da svakom ko je čak i površno pratio medijski rat, a naravno, medijski rat je vrlo važan segment rata, da je bilo jasno da smo mi sa jedne strane imali nemački lobi, da smo imali katolički lobi, da smo imali muslimanski lobi, a sa druge strane smo imali pravoslavni lobi koji znamo kakav je, i nepovoljne odnose sa Rusijom (Russia) zbog vaše podrške pogrešnom čoveku u Rusiji, koliko sam ja razumeo, to je moje mišljenje. Ali to je već visoka politika, daleko iznad mojih razmišljanja. Apsolutno sam siguran, a i ja sam osetio na svojoj koži da, ako novinar dođe kroz Beograd i dođe prvo kod mene, ja prilično brzo napravim, steknem prijateljstvo sa njima, a i inače ja nemam problema da pravim prijatelje. I tokom čitavog rata taj novinar kad bi mogao, izveštavao bi u srpsku korist. Pošto je većina novinara dolazila kroz Zagreb i bila u Zagrebu, moram da odam priznanje Hrvatima, da su imali mnogo bolji odnos. Jer ja sam se interesovao za to, to je deo mojih obavestajnih izvora, gde su jako puno truda i novaca uložili u prihvatanje tih novinara, dok su naši Srbi doživljavali novinare kao neprijatelje. Tako da je sasvim normalno i naša je krivica što smo mi taj medijski rat izgubili, ali da potvrdim to vaše, bilo je jako mnogo laži i kao što znate, u ratu prva žrtva je istina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, komentarišete ovo, piše: "Kapetan Dragan je tvrdio da ovaj rat predstavlja produžetak Drugog svetskog rata u kojem se Nemačka (Germany) još uvek borila sa Srbima preko Hrvatske". Da li imate u vidu činjenicu da i sadašnje granice na prostorima nekadašnje Jugoslavije veoma liče na one koje su napravili Hitler (Adolf Hitler) i Musolini (Benito Mussolini) u Drugom svetskom ratu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Moja bivša supruga je Nemica pa sam na svojoj koži osetio promenu tih Nemaca prema meni, koji su jednom shvatili da ja nisam Australac nego Srbin, jer su do tada mene doživljavali kao Australca. Posle unifikacije Nemačke, ja stvarno verujem i to je moje ubeđenje, zasnovano možda više na instinktu nego na nekim konkretnim podacima, da je počelo ponovo stvaranje Nezavisne Države Hrvatske koja je prvi put stvorena, kao što svi znamo, u vreme Hitlerovog vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je inače u krugovima u kojima ste se vi kretali i među Srbima to bilo jedno osećanje koje nije tek bilo samo emocionalno, nego su ga osetili na svojoj koži?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde kaže da ste ponosni, ali citiraću kako stoji u samom tekstu, da bi i drugi pratili: "Ponosan je", govori o vama "što tokom njegovih operacija na Hrvatskoj teritoriji ni jedan jedini hrvatski civil nije poginuo niti je ranjen. Kapetan Dragan je smatrao da prisustvo njegovih vojnika na tom području spašava mnoge hrvatske živote". Da li iz ovoga može da se zaključi da je ta odbrana tamo bila isključivo i zaista odbrana i korišćenje prava na samoodbranu a ne da su vršeni zločini, bar u onome u čemu su organizovane snage odbrane mogle da u svom domašaju drže stvari pod kontrolom?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Slažem se sa vama. Ako mi date minut, možda bi bilo korisno za Tribunal u toku suđenja da pokušam da vam poklonim jedan deo osećanja sa linije fronta, šta vi u ovim toplim lepim kancelarijama nikad i ne daj bože da ćete osetiti. Bez obzira koliko ste školovani ili koliko godina životnog iskustva svi ovde imate prema sebi, nikad nećete moći da zamislite strah u očima nenaoružanih civila, zarobljenika, žena i dece kada im prilazi naoružani vojnik sa puškom u ruci. Kada taj vojnik zloupotrebi svu svoju nadmoć na takvim ljudima je sigurno veliki greh. Ja sam to doživio i osetio, ja sam bio taj neprijateljski vojnik koji je imao tu pušku u ruci i verujte mi da sam se trudio da u svakom trenutku zaobiđem, biram ciljeve gde je isključivo vojska. I strogo sam kažnjavao i pomisao zloupotrebe vojnika nad pomenu tim ljudima. I mislim da imam rekord iza sebe, ne koji sam vam ja dao nego koji je Tribunal saznao o meni pre nego što sam ja došao ovde

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro Kapetane, sada da se vratimo generalno na ovo pitanje Crvenih beretki. Ja sam vas juče pitao o tome da je reč o Crvenim beretkama Krajine, pominjali su Crvene beretke Brčkog, Teslića, Skelana i tako dalje, to je sve bilo povezivano sa nekakvom tajnom službom Srbije i tako dalje. To smo raščistili, ali evo ovde izveštaja koji to generalno takođe potvrđuje. Evo, ovo je izveštaj posete kampu Srpske vojske Krajine koji vodi kapetan Dragan 22. septembar 1993. godine. To je opet u ovom materijalu koji sam dobio od suprotne strane. I ovde kaže o vašim kursevima: "Logor je izgledao dobro održavan, ali veoma spartanski. Kursevi u tom logoru obuhvatali su dvadesetjednodnevni kurs za osnovne

vojničke veštine, četrnaestodnevni" i tako dalje, i na kraju ovo hoću da pročitam: "Po završetku specijalističkog kursa polaznici dobijaju crvene beretke i značku o kvalifikaciji koju su stekli". Znači, vaši kursisti, pripadnici odbrane Krajine, kad bi završili kurs onda bi dobijali crvenu beretku?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda se tu kaže, po vašem osećanju, da ima mnogo nedisciplinirane rulje, kako vi kažete "mob", sa malo vođstva na nižim i srednjim nivoima i da je to razlog za tako mnogo nasilja i destruktivnih akata na obe strane. Je li to ocena koja se može dati za događanja na obe strane?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U izveštaju, to je opet specijalni izveštaj, 7. septembar 1993. godine, koji govori o razgovoru sa vama, to su timovi Šibenik, Gospić, Split, centar Zadar, poseta Krajini, kaže se: "Ima mnogo naoružanih civila u Krajini". A onda iznose iz vaše političke i vojne diskusije koju su sa vama imali posle ovoga da ima mnogo naoružanih civila u Krajini, kako vi kažete amatera, "Evropska zajednica (European Community) na čelu sa Nemačkom odgovorna je za tekuću situaciju kao rezultat priznanja Hrvatske i embarga protiv Srbije". Da li vam je poznato da su mnogi evropski i svetski političari smatrali da je prevremeno priznavanje Hrvatske koje je prvo učinila Nemačka i...

SUDIJA MEJ: Sada se udaljavamo od teme i iskaza svedoka. Nije na svedoku da komentariše izjave političara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: One su identične sa ovom njegovom, pa sam hteo da se vidi kakvo je raspoloženje o tome bilo u Krajini i šta je bio utisak, jer niko nije verovao, bila je velika neverica kako neko može priznati neke administrativne granice, a osporiti pravo na samoopredeljenje jednog naroda koji je imao po ustavu svoj konstitutivni status i pravo na samoopredeljenje. Da li je to bilo ono šta se osećalo u Krajini?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo jedno kratko pitanje, preći ćemo dalje na ova druga. Da li vam je poznato da je bilo sudskih procesa u Krajini za zločine protiv Hrvata?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Nemojte me pitati za detalje jer stvarno, ja sam bio toliko opterećen mojim poslom da me policijski i sudski procesi stvarno nisu zanimali, ali informisan sam da se vode procesi, znam da su neki ljudi bili hapšeni i ja sam učestvovao u hapšenju pojedinaca koji su kršili neke kodekse ponašanja, vojničkog ponašanja. Tako da je bilo procesa, u to sam ubeđen, čuo sam i diskusije, ali nemojte me pitati ni imena, ni vreme, ima ljudi koji će to mnogo kompetentnije od mene reći ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li možemo da zaključimo, pošto smo ustanovili da vas nije ni pozvala ni poslala Služba, da je jedini predstavnik Službe koji je sa vama privatno razgovarao pred vaš odlazak, to je bio Franko Simatović? I ne samo da vas nije ohrabrivao da idete nego vam je rekao, po onome šta ste vi svedočili: "Ti pokušavaš sebe da ubiješ". Je li tako rekao?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, baš tim rečima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste onda rekli: "Da se toga bojim, ne bih ni išao". Ali u svakom slučaju, da li je jasno, iako je to bio neformalni razgovor, ne samo da vas Služba nije slala nego taj jedan koga ste poznavali vas je odvrtao da ne idete tamo, upravo tim rečima, "pokušavaš sebe da ubiješ"?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, i na kraju je doprinela tome da se i vratim odande. Znači, sigurno nije bilo da me je gurala tamo protiv nečije volje ili protiv...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa i on sam vam je rekao, po onome šta ste svedočili ovde, iako su njegovi zadaci bili isključivo obaveštajne prirode, i on sam vam je rekao: "Sve je tajno" i da bi, ako bi njegove gazde znale da uopšte ide tamo, da bi bio uhapšen ili izbačen iz Službe. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: To je nekoliko puta bilo pomenuto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad molim vas, želim da razjasnim jedno pitanje koje je vezano za sugestije koje ste dobili, pomenuli ste Filipovića i Radonjića, da treba da napustite Jugoslaviju i tako dalje. Jesu li oni vama pretili?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, da. Sada posle ovoliko godina i posle dosta godina poznavanja Frenkija, mislim da bih ja to mogao bolje da objasnim, ako mi date.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, samo izvolite.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ovaj, jeste. Pošto je toliko iznenada, mimo svačijeg očekivanja, pa i moga, počela da se diže prašina oko mene, pošto sam ja počeo da ulazim u sukob sa Šešeljem, počeo sam da dajem neke izjave koje su možda u nekim drugim vremenima u nekoj mirnoj zemlji kao Australija bile, ali u onim vremenima, u onoj zemlji možda bile malo neodmerene. Ja sam stekao dojam da je neko u Službi doneo odluku da sam ja potencijalni problem i da je pokušao da nađe lak način da me se reši, kako bi mogli da se bave ovim drugim problemima. Mislili su da će me uplašiti i da ću se ja spakovati i otići. Međutim, pogrešili su tu, izvinio se Jovica kao, mi smo, on je sam došao i rekao: "Ajmo da zakopamo ratnu sekiru" i mi smo zakopali ratnu sekiru. Jedno dve godine to je bio jako hladan odnos, uopšte nismo imali kontakta i onda su polako počele stvari da dolaze na svoje mesto. Znači, to je jedna od, ne verujem, nisam ubeđen da je to došlo, nisam siguran da je to...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, vi ste, nemate saznanja da je to moglo doći sa nekog višeg mesta?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Meni je rečeno da je to došlo skroz sa vrha, ali to često ljudi rade da pokriju svoju, mislim to je meni jasno, ali ja sam...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a recite mi molim vas, ovo ću vas sasvim ovako otvoreno da pitam, uopšte ne morate da mi odgovorite ako ne mislite tako, nemojte čak ni u aluziji da mi odgovorite. Da li ste se vi u Krajini sretali sa pojavom da se razni političari pozivaju na mene i zaklanjaju iza mog imena kad rade nešto ili kad hoće sebi da pribave nekakav politički poen ili autoritet? Da li ste se sretali sa tom pojavom jer ste s mnogo njih bili u kontaktu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da će Tribunal vrlo teško to da razume jer to je baš specifično za naš narod, ta moć tog ličnog autoriteta. Jer kad bi meni neko u Australiji rekao, kaže: "Mister Hauard (John Howard), ja sam mister Hauardov čovek", znate šta bih mu ja rekao? Međutim, u Jugoslaviji ja sam doživeo, beogradska policija konstantno hapsi i privodi ljude koji se predstavljaju kao Kapetanovi ljudi, fondovci, a ovamo ni da ne pričam. Ja mislim da je svaki treći čovek bio vaš kum, prijatelj vašeg sina, Sente i svih onih koji su vam bili, to se konstantno dešavalo. Tako da, apsolutno slažem se, ja sam to i rekao istražiteljima, da ima

puno primera koje sam ja lično doživio gde ljudi lažno koriste, još ako imaju fotografiju sa vama, to je onda jako veliki dokaz. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, to je jasno koliko se manipuliralo tim?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, puno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To vam je poznato i u Srbiji i u Krajini?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad molim vas, pošto želim da ovo iskoristim ne za ove svrhe koje ste vi davali nego da demantujem prethodnog svedoka. Naime, vi ste objasnili da vam je novinar savetovao da idete kod Nedeljka Boškovića?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: On me je lično odveo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je moglo biti tek negde u drugoj polovini 1992. godine, jer on je od tada tek bio načelnik. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: A šta je bio pre toga?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vasiljević je bio do maja, koliko se sećam, evo imamo tu valjda na zapisniku kad je Vasiljević otišao sa funkcije, onda je došao Bošković. Ali da ostavimo to po strani. Tvrdnja je Vasiljevića, koju ja želim da dovedem u pitanje, ali da vam ovo postavim prvo, dakle Nedeljko Bošković vam je savetovao da sve snimate da bi to mogao da iskoristi protiv Službe?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ajde malo samo da iskrenemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim protiv...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da bi mene zaštitio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u odnosima prema Službi državne bezbednosti.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, Vasiljević je ovde tvrdio da je Nedeljka Boškovića na tu funkciju u vojsci, mada je neverovatna tvrdnja, ali on je to tvrdio, postavila Služba državne bezbednosti Srbije i da je

Nedeljko Bošković došao kao čovek Službe državne bezbednosti Srbije. Da li vam se iz odnosa sa Nedeljkom Boškovićem čini verovatno ili da li imate ikakvo saznanje da je iza Nedeljka Boškovića stajala Služba državne bezbednosti Srbije?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja ovo prvi put čujem, časnu vam reč dajem, ali iz dvanaestogodišnjeg druženja sa jednim visokim operativcem Službe i sa poznavanjem Jovice Stanišića, kasnije gde smo se čak i družili, tu je bio jedan fantastičan animozitet između službe i Neđe Boškovića, između službe i Vojske. Ja ne verujem da je tu moglo da bude bilo kakvih, stvarno sam ubeđen, ne znam, to je otvoren animozitet bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, iz vašeg konkretnog odnosa prema njemu i tih predloga koje vam je dao, da li bi iko mogao da izvuče zaključak da je on bio čovek Državne bezbednosti Srbije?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ma kakvi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odnosno, smatrate suprotnim?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, nikad se ne bi, nikad ne bih uspeo da snimim onaj materijal i da dan danas imam te, nelogično je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste ovde pitani na osnovu dokumentacije Fonda kapetan Dragan koji, kako ste rekli, preko 60.000 ima štićenika, odnosno lica kojima je pružio neku materijalu pomoć, a i o svakome se vodi, o svakome ima dosije. Pitani ste u vezi sa nekoliko lica, a ima ih 60.000 i nešto. Prema tome, pretpostavljam da za svakoga postoje razlozi koji su provereni i da li je uvek reč o tome da je neko žrtva rata i da je neko stradao u borbi ili mu je neko stradao u borbi i da je to kriterijum za pomoć koju pruža vaš Fond?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Mnogo ste proširili, dovoljno je da je žrtva rata. Tačka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Predočeni su vam neki papiri koje je potpisao Željko Ražnatović gde kaže kako je osoba ranjena, gde je ranjena i da su to pripadnici "Srpske dobrovoljačke garde" i onda vam je postavljeno pitanje da li se socijalno staranje odnosilo i na te dobrovoljce. A ja vam postavljam pitanje, a zašto se socijalno staranje ne bi odnosilo na dobrovoljce? Da li vi možete da nađete neki razlog da se to staranje ne odnosi i na dobrovoljce?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Kao što sam rekao, žrtva rata. Tačka. Bez obzira na nacionalnost, bez obzira u kojim jedinicama, čak imamo slučajeva, doduše malo, ja nisam imao pristupa njima, Muslimana i Hrvata koji su primali pomoć. I uopšte nije sigurno sa koje strane su bili ranjeni niti je to...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naravno da nije, pa vama je poznata činjenica da smo mi imali već na početku rata u Bosni preko 70.000 muslimanskih izbeglica iz Bosne u Srbiji.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da su oni tretirani potpuno ravnopravno sa drugima i da su tu dobili zaštitu i da ih niko nije diskriminisao ni u kakvom pogledu i da ih niko nije napao ni u kom pogledu? Ja ne znam ni za jedan slučaj. Da li vi znate za neki?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ali znam slučaj gde smo pomogli da ti ljudi koji su bili u nevolji, postoje bar dva Muslimana koja sam, iako nisam imao veze sa Bosnom, koje sam ja izvukao iz nekih zatvora, niti su mi rod niti pomoz Bog, niti sam ih znao. Nisam išta dobio za to, niti sam išta tražio za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Predstavnik druge strane vas je pitao, pošto vam je ovde pokazao i Zakon o osnovnim pravilima vojnih invalida, da li se taj Zakon, jugoslovenski, o osnovnim pravima vojnih invalida odnosi i na Arkanove ljude. A ja vam postavljam pitanje, a zašto se ne bi odnosio na one koji su postali vojni invalidi? Da li vi vidite neki razlog da se ne bi trebalo da odnosi na njih?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da ne vidim, i oni su žrtve rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ćemo u vezi sa Crvenim beretkama, pošto je ovde izgleda u glavnom ispitivanju omiljena ličnost o kojoj ste pitani čovek koji se zove Žika Crnogorac. Želim da vas pitam nešto u vezi sa njim. Naime, vama je pokazan dosije iz Fonda kapetan Dragan u kome je on potpisnik potvrde da je izvesni Jovan Vejnović u Kninu pristupio ovom vašem kampu i odredu koji je imao popularni naziv "Knindže", je li tako? I video sam ovde na displeju, 8. avgusta 1992. godine je pristupio, kasnije negde ranjen i tako dalje. Dakle, recite mi nešto o tom Žiki Crnogorcu. Vi ste rekli da je on bio vaš omiljeni pitomac, jer ste ga prvog uhapsili. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je, pošto daje potvrdu da je ovaj pristupio 8. avgusta 1992. godine, morao 8. avgusta 1992. godine biti komandir neke jedinice tih vaših "Knindži" u Krajini u to vreme. Je li tako?
SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, 1992. godine, da. Nešto mi tu ne igra. Joj ljudi, ako bih mogao da dobijem kopiju toga, molim vas, malo mi...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nemam tu kopiju, ona je juče vama pokazivana ovde.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da. Nešto su mi datumi samo, ovaj...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na toj potvrdi...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, samo trenutak. Neka se svedoku da kopija, molim vas. Gospodine Grum (Groome), možda vi možete da nam pomognete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja nemam tu kopiju...

SUDIJA MEJ: On treba da ima tu kopiju.

SUDIJA KVON: To je tabulator 4, dokaznog predmeta 391, ako se ne varam.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, evo ponovo je na monitoru.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Mogu li ja da dobijem štampani dokument? Hvala. Da, sada sve mi je jasno. On potvrđuje da je taj momak 1992. godine...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Piše, 8. avgusta 1992. pristupio jedinici u Kninu.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U Kninu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Knindže", eto.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da. E sada, tad je već JNA to držala. "Knindže" su formalno nestale onaj dan kad sam ja otišao iz Krajine. Ja tada nisam bio u Kninu, ali da bi pojasnili nekom u fondu, da bi objasnili da su oni iz Knina, tamo sa tvrđave, svi su bili "Knindže". Meni to toliko nije bilo bitno, meni je mnogo bilo bitnije u ovim materijalima da se vidi da je stvarno ranjenik, da nije neki prevarant.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Nije prevarant. Znači, to je u to vreme držala Srpska vojska Krajine. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: 1992. godine, zar nije JNA već?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1992. godine. Ne, 8. avgusta nije mogla biti JNA, mogla je biti Srpska vojska Krajine.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Onda je Srpska vojska Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, molim vas, pošto moje pitanje se odnosi na, na...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Žiku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na Žiku Crnogorca. Gde je on bio 1992. godine? Je li on bio u Krajini 1992. godine?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je Žika, ja stvarno nisam baš pratio njihova kretanja, Žika je napustio Krajinu ubrzo posle mog odlaska i otišao je na Frušku Goru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je ono kratko vreme kad je petnaestak vaših ljudi bilo na Fruškoj Gori, a onda se odatle pojedinačno vraćali...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Kud koji mili moji, svako u svoja neka mesta ili gde su imali, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je on bio pripadnik ove Jedinice za specijalne operacije Državne bezbednosti u neko vreme? I ako je bio, od kad je on bio pripadnik te Jedinice?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja stvarno ne mogu da vam kažem to, stvarno nisam vodio računa o pojedincima koji su bili na sve strane. Žika je u jednom trenutku bio, on je prešao, možda je kasnije čak i bio zaposlen, jer jedan deo momaka iz Krajine su bili zaposleni. Ali ja stvarno nemam detaljne te informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U svakom slučaju, o onome šta vi znate, to je iz vremena kad je bio u Srpskoj vojsci Krajine, bez obzira gde se kretao?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: 27. juna 1992. godine, ja ne mogu da potvrdim gde je Žika Crnogorac bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da idemo dalje...

prevodioci: Molimo sagovornike da prave pauze između pitanja i odgovora.

SUDIJA MEJ: Čuli ste molbu, molim vas da pravite pauze između pitanja i odgovora. Moramo da omogućimo prevodiocima da prevode.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Želim da vas pitam o vezama vaše jedinice i ove Jedinice za specijalne operacije Službe državne bezbednosti Srbije. Da li je tačno da je u stvari ta veza, i da li se može reći da je jedina veza između vaših Knindži i Jedinice za specijalne operacije to što je nekolicina vaših boraca posle vašeg napuštanja Krajine pošla sa vama i što su neki od njih kasnije bili primljeni u Jedinicu za specijalne operacije DB-a Srbije?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Više od 10, sigurno manje od 20. Tako je, upravo tako. I to ne svi u isto vreme nego po dvoje, po troje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U raznim prilikama i u nekom postupku prijema u specijalnu jedinicu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I neki su i dan danas tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ovde u zatvoru dobijam razne novine beogradske. Skoro sam video u jednom ilustrovanom listu vrlo lepu sliku i poziv gde se upravo za tu Jedinicu, konkurs...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Rekrutuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekrutuje, konkurs i tako dalje. To je vrlo dobro, najbolja jedinica koju ima policija. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, možda bi bilo jako korisno za Tribunal, a i za dalje svedočenje jer će ta Jedinica najverovatnije, mnogo se pominjala i pominjaće se do kraja suđenja. Ja sam profesionalno odradio jedan posao sa još desetak posmatrača u periodu od 21 dan, gde smo pratili tu jedinicu i postoji dokument, znači ne morate meni verovati šta ću vam reći o njoj nego postoji dokument koji treba pročitati da bi se razbila fama o toj jedinici. Jer ja imam utisak da Tribunal možda nema pravu sliku o toj jedinici i mislim, taj dokument postoji i možete dobiti taj dokument ovim zakonom, a i ja mislim da možda imam, a imam dosta toga u glavi, ne bi mi trebalo više od pet minuta da objasnim ko je jedinica i mislim da će svima nama ovde biti mnogo jasnije...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro je da objasnite pošto se toj Jedinici pripisuju najveća nedela, a potpuno neosnovano. I ja i to hoću da razbijem ovde, kao i druge laži koje dolaze sa druge strane, pa molim vas, objasnite to šta imate da objasnite.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ubrzo nakon vaše posete, ja sam angažovan sa još desetak visoko obrazovanih ljudi iz službe, iz policije da sastavim tim koji će da prati Jedinicu na jednoj intenzivnoj vežbi. Ona je veličine samostalne čete. Nikad nije prešla na nivo bataljona. Sada, to je apsolutno najbolja jedinica koju mi imamo u oružanim snagama u Jugoslaviji, tu nema dileme. Ali prema nekim svetskim standardima, to je daleko ispod nivoa najobičnije pešadijske jedinice koja je sada u Iraku (Iraq), na primer. Ako bih ja morao da biram da imam na raspolaganju tu jedinicu, četu ili jedan vod obične australijske pešadije, ja bih se opredelio za ove. Znači, efikasnost te Jedinice, iako je najbolja u zemlji je daleko ispod one koja se očekuje da četa ima u jednoj savremenoj armiji, opremljena savremenim naoružanjem, uređajima i podrškom koju bi jedna takva jedinica imala u bilo kojoj drugoj zemlji. Tako da je to toliko napumpano. I ono šta ste vi videli, gospodine Miloševiću, to je sve, ne postoji ništa više. Jer kad je predsednik došao, sve su izneli, i ono šta je radilo i ono što nije radilo. Čak su i kuvari obukli uniforme da bi izgledalo to impresivnije, šta je sasvim normalno. Postoji izveštaj, on je na pedesetak stranica, i ako se pročita taj izveštaj, u najboljoj nameri da pokažemo sve greške i nedostatke te Jedinice, ja imam izuzetno osećanje prema toj Jedinici, tako da ne morate meni verovati, postoji taj izveštaj, možete ga dobiti. To je jedinica, nivo čete sa efikasnošću možda jednog voda jedne zapadne jedinice. I za državu Srbiju u ratu je bilo jako malo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi, imate li vi ikakvo saznanje o tome da je ta Jedinica izvršila neki zločin negde?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, ja znam dosta tih momaka i čitao sam mnogo ružnih stvari o tome, ali sam čitao i o sebi, i o Frenkiju i o Vuku Bojoviću i ne znam o kome sve još, tako da ja stvarno nemam saznanja. Ne verujem, jer svi ti momci znaju mene, možda ja ne znam sve njih, ali svi oni znaju mene tako da, i znaju koji je stav bio moj, koji je stav bio "Knindži". Oni se tradicionalno osećaju kao naslednici "Knindžama". Ne verujem, ako je postojao pojedinačni slučaj najviše bih voleo da se to razotkrije, da se ti krivci izvedu pred pravdu i da ta Jedinica opet bude ponos nacije, kao što su to bile "Knindže" u ona vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa Vasiljević je ovde čak rekao da je ta Jedinica izvršila neki zločin u Tesliću gde je nekih dvadesetak ljudi raspoređila, utrobe im vadila i tako dalje. Ja nisam hteo da to sa njim mnogo raspravljam, jer znam da se tamo vodi istraga i da se čak zna ko je izvršio taj zločin sa kojim nema nikakve veze ta Jedinica. Da li vi išta znate o tome?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, gospodine Miloševiću, ništa ne znam o tome. Još jedan možda važan detalj. Oprostite, ako možda kršim protokol, opomenite me, ali nešto šta će možda biti važno i za Tribunal, a i za vas. Ja mogu možda jako brzo i precizno da vam objasnim sistem odbrane Krajine i mislim da je takav sistem bio kasnije i na drugim bojištima, i to će možda objasniti sliku kako su stvari funkcionisale dole.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo izvolite.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Hvala. U prvom delu rata čitav teatar su kontrolisale policijske stanice. Svaka policijska stanica imala je svoju zonu odgovornosti. Kasnije, njima su se priključile i Teritorijalne odbrane koje su delile tu odgovornost. Sve je to stavljeno pod jedinstvenu komandu Jugoslovenske narodne armije, kad je Jugoslovenska narodna armija ostala bez Hrvata, Slovenaca, Makedonaca i kad su bukvalno ostali Srbi unutra i onda kada se JNA uključila u rat. Kad su se oni uključili u rat, kompletan bojni teatar, kompletno bojno polje je podeljeno u zone odgovornosti. Svaka ta zona odgovornosti dobila je svog komandanta, a koliko je to bitno, daću vam samo jedan primer, o ovom primeru pola Krajine zna. Zamenik Martićev, znači drugi čovek što se tiče odbrane Krajine je jednom prilikom došao u moju zonu odgovornosti i na poligonu je slučajno bacio pikavac, jer nije se pušilo tamo i on je bacio. Ja sam njega naterao, učtivo, ali sam ga naterao da on taj pikavac pokupi, jer to je bila moja zona odgovornosti i ja sam se osećao apsolutno odgovornim za sve što se dešavalo u zoni moje odgovornosti. Tako da znate, gde god se dogodio zločin, postoji neko u čijoj je to zoni odgovornosti se desilo i postoji ta dokumentacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa to i ja mislim. Prema tome, lako će biti da se to utvrdi. Pa mi sad recite, molim vas, i tada kad ste obučavali te i onda kad ste zajedno sa još desetak eksperata pratili vežbu i ocenjivali je, vi ni tada niste bili pripadnik DB Republike Srbije i nikada niste bili pripadnik DB Republike Srbije. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: To smo juče definisali. Upravo tako.

Nikad nisam imao knjižicu Državne bezbednosti ili dobio od njih platu, osim 2.200 dinara za ovaj honorarni posao koji sam odradio za njih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada da malo komentarišete ovaj film koji je pušten. Dakle, nesporno je da je smotra te Jedinice bila, da sam ja bio prisutan na proslavi te Jedinice, negde to je bio maj 1997. godine. Je li tako?
SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: 4. maj ja mislim da, 4. ili 5. maj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1997. godine. Znam da je bio početak maja jer sam došao, bio sam na odmoru u Karađorđevu tu u blizini i onda došao da ih posetim povodom te proslave. E sada da komentarišemo nekoliko stvari. Da li je vama poznato da je ta Jedinica formirana tek negde 1995. ili 1996. godine?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Časnu vam reč dajem, ne znam, nisam se time bavio, nije mi to. Trebao bih ja to da znam, jer imam puno prijatelja tamo, ali ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ali nesporno je, dakle, ta Jedinica je formirana posle rata, nesporno je da je ta Jedinica želela, između ostalog i preko simbola crvene beretke, da nastavi tradiciju "Knindži", a sami ste rekli da u toj Jedinici kasnije je moglo biti možda desetak samo onih koji su bili u vašim oružanim snagama Srpske vojske Krajine. Je li tako ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je i danas. Ne vidim da je veći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali da ne budemo suviše velikodušni prema vama i tome šta ste vi radili, moj je utisak da je ta Jedinica želela da na neki način afirmiše i tradicije drugih hrabrih boraca koji su se širom Krajine ili Republike Srpske borili u odbrani od onoga šta su bile ključne reči govora koje je izgovorio Frenki Simatović, na to ćemo doći. Je li tako? I drugih hrabrih boraca koji se tu uključuju.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U prilog tome mogu da kažem da je Frenki pokrenuo jednu akciju da se sakupe šta je moguće više raznih ratnih suvenira kako bi napravili jedan muzej vezan za, i vi ste pogledali taj muzej. A oko formiranja Jedinice samo da vam kažem, nešto mi je palo na pamet. Naravno, pošto se Frenki bavio obaveštajnim poslom sa terena, on je uvek oko sebe imao neku grupicu ljudi koja bi mu u nekim trenucima, i Žika je

verovatno bio u toj, neraspoređeni neki, moja pretpostavka, samo da opravdam možda i ovaj dokument koji je ovde, gde piše MUP Krajine i gde ima, ja ne znam kakav je ovaj pečat, ne znam da li je to legitimno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, tu piše MUP Krajine, a ne MUP Srbije.

SUDIJA MEJ: Približavamo se kraju ovog dela, gospodine Vasiljkoviću. Zato ću vas zamoliti da završite ono šta ste počeli da pričate pa ćemo da napravimo pauzu.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Kažem vam, šta god da se dešavalo negde, on je to hteo da objedini sa ciljem, i objasnio mi je to da oružana snaga mora da ima tradiciju, a mi je tek pravimo. I on je shvatio to kao jedan vrlo ozbiljan posao i to je jako dobro radio. Ja to potpuno razumem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem i ja, nego namerno se ne razume ovde, upravo da bi se toj jedinici pripisala nekakva nedela, navodna, iz vremena 1991. godine...

SUDIJA MEJ: Ne. Napravićemo sada pauzu. Vratićemo se na ovu temu za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, Kapetane, nije sporno da je nastojanje te Jedinice bilo da afirmiše tradicije borbe na odbrani sprskog naroda na područjima Krajine, Republike Srpske ili bilo gde da se ta odbrana događala, bez obzira što ta Jedinica na tim mestima gde se ta odbrana događala nije učestvovala?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, apsolutno. Mislim da smo malo uneli zabune kod Tribunala vezano za ovaj dokument, bez potrebe, ako je njima sve jasno nema potrebe da dalje idemo oko toga, ali ja sam stekao utisak da smo uneli malo zabune...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na koji način?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa izgledalo je kao da, imam utisak kao da su, da smo možda ostavili impresiju kao da nešto hoćemo da tu, vezano za Žiku Crnogorca...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja sam upravo hteo da utvrdim da u vreme kada on daje ove potvrde i kada je bio u Krajini nije ni mogao biti u sastavu te jedinice nego je bio u sastavu Srpske vojske Krajine ili policije Krajine, je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam siguran da je on, da u periodu nekom nije bio pripadnik službe, nisam siguran u to, ili da nije bio Frenkijev agent ili, nikad mu nisam gledao legitimaciju, nisam imao potrebe za tim, ali ne vidim ništa... On je jedan od momaka koji je mogao da bude i pripadnik Službe, srpske službe u nekom kasnijem periodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo je to ona kritična reč koju ste sada upotrebili, u nekom kasnijem periodu. Posle...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Mog odlaska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vašeg odlaska je to samo moglo biti. Nije moglo biti paralelno sa njegovim angažovanjem dok ste vi bili tamo u vremenima u kojima ste bili u Krajini, nego eventualno samo kasnije, kao što je to bio...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: E sad smo razjasnili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesmo to razjasnili? Prema tome, dok je bio sa vama nije bio pripadnik te Jedinice nego je mogao kasnije pristupiti toj Jedinici.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada da se opet vratimo na onaj snimak, ne tražim ja da ga puštamo ponovo ovde. Setićete se u govoru koji Franko Simatović onda drži, kritične reči koje on izgovara, podsetiću vas, "borba protiv ratnih zločina, genocida i terora". Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je ono šta on želi da afirmiše, borba protiv ratnih zločina, genocida i terora.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: To smo svi mi verovali u to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I svi koji su u toj borbi protiv ratnih zločina, genocida i terora učestvovali smatralo se da treba da budu ponosni, ja i danas smatram da treba da budu ponosni na borbu protiv ratnih zločina, genocida i terora. Je li to tako bilo, kapetane?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Baš tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, pošto je nesporno i iz onog snimka na kome se vidi da to čak nije ni sastav jedne cele pune pešadijske čete, čak nešto malo manje, ali vi tvrdite da to nikad nije prešlo granice jedne čete. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U to sam apsolutno siguran, da nikad nije bila veća nego tad kad ste vi bili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je nesporna činjenica.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ne možete da potvrdite kad je Jedinica osnovana, ja mislim da je osnovana 1995. ili 1996. godine, ali da to ostavimo po strani jer ćemo to moći da ustanovimo iz drugih dokumenata. Da li se sećate na snimku da su meni onda predstavljani, predstavljena jedna grupa oficira za koje kažu veterani i tako dalje? I ja se onda rukujem sa njima, oni stoje u vrsti jedan do drugoga. Da li se sećate toga sa filma?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Vrlo dobro se sećam toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa dobro. Da li ste zapazili da desetak njih, ja sad nisam tačno brojao, gledao sam to ovde pa me to i podsetilo, desetak njih su pukovnici, je li tako? Pa onda ima nekoliko majora, pa onda dalje. Znači, oficiri najviših činova ispod generala, je li tako? Da li je jasno, dakle onda, pošto to nikad nije prešlo obim pešadijske čete, da to nisu mogli biti pripadnici te Jedinice u smislu borbenog nekog odreda već ljudi koji su tu iz raznih krajeva, boreći se ili u vojsci, Srpskoj vojsci Krajine ili u Vojsci Republike Srpske, kasnije mogli da budu tu kao instruktori, savetnici ili nešto drugo jer šta bi 10 pukovnika radilo u jednoj četi? Da li je to, da li možete to da komentarišete da li je ova moja pretpostavka tačna?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Dobro ste to napomenuli. Moramo biti realni, da dobar deo tih pukovnika je polupismen bio tamo. To je neki način na koji su, na koji je Frenki pokušao da na neki način oda priznanje tim momcima koji su na ovaj ili onaj način bili od neke koristi za Službu. Samo ti ljudi koji su dobili onaj nož koji ste i vi dobili, koji sam i ja dobio i ne svi oni, jedan deo njih su ti originalni momci koji su došli iz Krajine u tom nekom dobu. To šta smo mi dobili to, ne zaboravite da sam ja dobio od saveza specijalnih jedinica grčke armije neki sličan, neku sličnu medalju, suprotna strana je videla to, tako da to sigurno ne znači posao ili pripadnost ili, ali to je bio jedan način priznanja, pohvale, da ih se neko setio. I naravno da toliko pukovnika nikako ne bi moglo da bude u nekom tehničkom sastavu jedne čete. U pravu ste, apsolutno, da je to bio više simboličan jedan, čak je i meni to bilo ponuđeno u tom nekom smislu. Ja sam rekao: "Nemojte, ljudi, to bi bila degradacija onog šta jesam do sada". Ovaj, to je bio čisto jedan iskaz poštovanja, a i zvuči lepo kad imate pukovnike tamo za predsednika. Razumete, dođe predsednik, pa se rukuje sa svim pukovnicima. To je sve bila jedna lepa teatralna predstava najvišeg ranga koji su ti ljudi pod tim okolnostima bili u stanju da naprave. Mislim da suviše ozbiljno taj film se ovde razmatra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali recite mi ovo. Sobzirom da Simatović u tom svom pozdravnom govoru...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Simatović, pardon.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Simatović, dobro, govori o tim veteranima, da li je tu jasno da su, u stvari, ti veterani mogući kasniji pripadnici te Jedinice koji su se borili na raznim mestima u Republici Srpskoj Krajini ili Republici Srpskoj, ali ne u okviru te Jedinice već u okviru različitih jedinica Vojske Republike Srpske ili Srpske vojske Krajine? Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da to nije sporno nikad ni bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa za ovde je sporno pa zbog toga...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Dobro, apsolutno je tako. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, onda mora biti nesporno da jedinica o kojoj je reč, koju smo videli na onom filmu nikada kao takva niti je bila niti je mogla biti na svim tim mnogim lokacijama širom

Republike Srpske i Republike Srpske Krajine već je reč o učešću u borbama njenih kasnijih pripadnika, u borbama u kojima su učestvovali u okviru Vojske Republike Srpske i Srpske vojske Krajine. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa čak mnogo toga šta se nikad nije ni desilo, kao Benkovac, to je tipičan primer. Ja nikad nisam čuo za neku bitku za Benkovac, ja nikad nisam čuo, zna se šta se dešavalo u Krajini. Pored toliko izveštaja UNPROFOR-a (United Nations Protection Forces), je li vidite vi negde, je li postoji neki, ja nikad nisam čuo, i razgovarao sam sa tim ljudima i pitao ih i od njih sam dobijao čak i neke obaveštajne podatke. Nemojte mi tražiti detalje, nije lepo, jer ti ljudi su još uvek u službi. Ali nije mogao tamo niko da radi nešto, a da to neko od nas nije video.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali jasna je jedna stvar. Vi ste bili prisutni na toj proslavi.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ne u svojstvu pripadnika te Jedinice?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U svojstvu kao i vi, jednog počasnog gosta koji je došao tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Apsolutno. I mnogo drugih.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste videli na filmu prisustvo predstavnika Generalštaba Vojske Jugoslavije.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Svi načelnici, njihovi pomoćnici, sekretarice i portiri.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste, prisustvo raznih civilnih ličnosti isto tako. Dakle, jedna proslava u kojoj ste vi bili gost, kao što ste rekli kao što sam i ja bio gost. Pa prema tome, i mnogi drugi su se tu pojavili kao gosti, pozvani na proslavu a ne kao pripadnici te Jedinice, bez obzira da li su nosili uniformu ili ne. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja čak moram da vam kažem da sam ja i dobio uniformu koju nisam hteo da obučem tog dana, tako da dosta ljudi koji su i nosili uniforme te su je dobili da bi lepo izgledali kad primaju one noževe. U stvari, većina tih ljudi koji su primili noževe uopšte nisu bili pripadnici jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, možemo da konstatujemo da je apsolutno tačno da između vaše jedinice i JSO nikako nema kontinuiteta već je reč samo o jednoj manjoj grupi vaših boraca koji su posle vašeg odlaska kasnije u raznim vremenima primljeni u tu jedinicu. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je i mislim da je to lako dokazati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače, sećate se dobro da se u tom pozdravnom govoru među zasluge i ostale stvari koje se pripisuju i sve skupljaju tu na gomilu, kako bih rekao, između ostalog pominje i osnivanje Fonda kapetan Dragan?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko ja znam, fond ste osnovali vi. Prema tome, Jedinica svakako sa tim nema nikakve veze.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ima. Sad ću da vam kažem kakve veze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U čemu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Vi znate koliko je pomoći i koliko se sve ljudi angažovalo da pomogne tu moju ideju oko osnivanja fonda. Sigurno ste mogli da iz medija vidite i toliko, bila je jedna velika podrška.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stanite tu gde ste, molim vas.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imali ste i pomoć od, za taj humanitarni fond imali ste pomoć i od raznih državnih organa. Je li tako ili nije?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, nije uopšte bilo sporno da je humanitarni fond bio pomagan sa svih strana, jer je reč bila o humanitarnom fondu za žrtve rata.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Jedinu pomoć koju sam ja primio od službe, pa vi možete da povežete to i sa Jedinicom i sa kime hoćete, i to je preko Frenkija. Da li sam ja to dobio pod ličnim uticajem Frenkija ili od službe, ja nemam pojma, ali Frenki je bio posrednik da je meni dato jedno

20 računara sa ciljem edukacije ranjenika i to sam ja molio i kukao kod Frenkija da mi pomogne, jer u to vreme nije bilo puno računara, a ipak Služba je imala neke veze i uticaja i oni su to uradili. Sve u svemu, ta kompletna cifra nije mogla da pređe 25.000 evra. Verujte, postoje penzionerke koje su mnogo više u materijalnom smislu dale za Fond nego što je to uradila Služba i Jedinica, i to je jedina veza. Znači preko Frenkija, da se ne bi iznenadili da kažemo "nije" pa da posle saznate da, i čak i ne znam da li je to došlo iz Jedinice, možda je to došlo sasvim nekim trećim kanalom, ali meni je Frenki doneo tih 20 računara i kaže: "Evo ti računari". Jedino.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali ovo što ja hoću ovde da ustanovim, to je jedno nastojanje koje je u nekom smislu humano nastojanje, da se afirmišu svi oni borci i svi oni događaji koji su bili u funkciji odbrane naroda za vreme ratnih dejstava.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, i možda Frenkijeva želja da mene rehabilituje i podigne u vašim očima, jer to je bilo bitno za Fond i za ono šta sam ja radio ili je on tako mislio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa vi se sećate da tu pominje i kako je Jedinica, među zasluge Jedinice oslobađanje talaca u Bosni. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se dobro sećate da smo to oslobađanje talaca postigli, pre svega političkim pregovorima sa rukovodstvom Republike Srpske, velikim medijskim pritiskom koji smo vršili da se taoči oslobode, a da sam ja onda odredio Jovicu Stanišića kao mog specijalnog izaslanika da ide i da dovede te taoce, ali nikakva jedinica nije bila sa njim niti su oni u nekim borbenim dejstvima oslobađali taoce? Je li tako bilo?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, Frenki je prisvojio i prikazao kao...

SUDIJA MEJ: Sačekajte, imamo prigovor. Samo trenutak.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja vidim da gospodin Milošević samo iznosi izjave. Ukoliko on ima neko pitanje za svedoka za koje misli da svedok može da odgovori...

SUDIJA MEJ: Da, vi ste rekli da je to "možda Frenkijeva želja da mene rehabilituje i podigne u vašim očima, jer to je bilo bitno za fond i za ono šta sam

ja radio". Možete li prvo, dakle, da odgovorite na taj navod, gospodine Vasiljkoviću? Iznešena je tvrdnja da je to bilo u svrhu promocije kod optuženog.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Da, ja sam verovao da je pominjanje moje fondacije u Frenkijevom govoru, da je želja Frenkijeva da pomene mene u tom govoru je da me rehabilituje, jer ja sam se osećao da nisam baš bio najvoljeniji, ali to je moja lična neka bila, kod predsednika, i da promoviše moj Fond, kako bi moj Fond dobio neku veću podršku od države nego što je dobio u tom periodu. To sam hteo da kažem.

SUDIJA MEJ: U redu. Čekajte, sačekajte jedan trenutak, gospodine Miloševiću, da prođemo kroz sve ovo. Takođe je iznešena tvrdnja da je među raznim stvarima koje je obavila Jedinica bila i podrška oslobađanju talaca. Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Ja ništa ne znam o tome osim onoga šta sam video na televiziji i šokirao sam se kad sam video Jovicu Stanišića pred kamerama. Njega sam doživljavao kao šefa tajne službe. Principi su mi se samo nekako tu, ali ne znam ništa više o tome...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali vam...

SUDIJA MEJ: Ne. Da li vam je poznato da li je ta Jedinica imala bilo kakve veze sa oslobađanjem talaca ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Ne znam, ne bih rekao. Do mene nikad takva informacija nije došla, a ja sam imao komunikaciju sa pojedincima, tako da bi tako nešto sigurno znao, ali nemam tu informaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je Jovica išao samo sa par ljudi svog obezbeđenja i bio na kontaktu sa raznim svojim obavestajnim vezama tamo, jer je trebalo utvrditi gde se svi ti ljudi nalaze i prikupiti ih i omogućiti da se bezbedno prebace na teritoriju Jugoslavije? Da tu nije bilo nikakvih borbenih dejstava u kojima su ti taoci oslobađani, jer smo to postigli političkim sredstvima sa njim. Da li vam je to poznato?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: To se dalo videti iz medija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Uopšte taj govor koji govori o istorijatu i tako dalje, mislim ne odnosi se samo ovo pitanje na mene nego i na sve druge koji su tu prisutni, jasno je da, ako sam to znao ili ako su ovi drugi to znali, da niko nije morao da nas upozna sa takvim istorijatom, da smo znali za takav istorijat. To je jednostavno nastojanje samo da se afirmiše upravo...

SUDIJA MEJ: Vi možete da izvodite svoje dokaze ako to želite, kada za to dođe vreme, ali ovo nema nikakve veze sa ovim svedokom.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Užasno je bitno da dodamo na tu temu da je pored vas tamo bilo dosta važnih ljudi, i da je Frenkijev cilj bio da se to prezentira u apsolutno najboljem svetlu i da se ostavi veliki utisak, tako da je to bilo jedno specifično dešavanje koje je toliko napumpano da nije moglo više da se napumpa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle, ako ja mogu da uprosim ovo šta vi govorite, Simatovićev govor imao je za funkciju da predmenzionira sam značaj Jedinice, kao i određene datume, kao istorijat i tako dalje, najpre radi podizanja morala jednoj, kad je reč o Jedinici, radi stvaranja tradicije koju je, kako ste vi opisali, nastojao da stvori prikupljanjem i raznih tih predmeta i podataka, ali koliko sam vas razumeo, govor je prepun preuveličavanja i pripisivanja Jedinici zasluga koje su u stvari njeni pojedini pripadnici, kasniji pripadnici, ostvarili u nekim drugim vremenima i u nekim drugim formacijama, odnosno u formacijama Vojske Republike Srpske i Srpske vojske Krajine. Je li tako ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Čak i neki koji stvarno nemaju veze sa Jedinicom, kao što je Fond.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste videli praktično da, i na filmu se to može videti, da je tek taj Centar tu konstituisan. Zapažamo, na primer, da je nov nameštaj, da je sve to tu tek tada dovršeno u smislu nekakve organizacije, smeštaja i tako dalje te Jedinice, a to je proslava koja se dešava 1997. godine. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je otprilike, u tom periodu je Jedinica bila najjača šta sam je ja video ili šta sam je, mislim naj, tada je počela da liči na jedinicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste primetili da u tom svom, kako bih rekao, arhivu podataka koji se tiče uopšte sukoba na prostorima nekadašnje Jugoslavije, prikazuje se i onaj film o Špegelju i razne druge sekvence iz raznih drugih izvora koji nemaju nikakve veze sa Jedinicom, bar je to jasno, već je bilo nastojanje da se raspoláže nekakvim istorijatom sukoba na području nekadašnje Jugoslavije?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo Špegelj vam je primer, kakve veze ima, čak ni resor Državne bezbednosti nikad nije imao veze sa tim, to je radila vojna bezbednost i Vasiljević koji je pre vas svedočio.

SUDIJA MEJ: Kako glasi pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li je jasno da se tu, u celom tom govoru i objašnjenjima, uopšte ne radi samo o Jedinici već je govor bio mnogo šire posvećen sukobima na prostorima nekadašnje Jugoslavije, iznošenju podataka koje oni imaju u svojoj arhivi, uključujući eto i takve kao što je bio Špegeljev film i slično?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da sam to jako lepo definisao kad sam rekao da je to bila jedna teatralna predimenzionisana proslava namenjena predsedniku i velikim zvanicama, važnim zvanicama koje su joj došle u posetu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li možete da objasnite odakle taj datum navodnog formiranja jedinice, pošto Jedinica nije tada formirana već tek 1995. ili 1996. godine, da li taj datum onda vezuju za vreme kada su njeni kasniji pojedini pripadnici učestvovali u borbama? Odakle taj datum, imate li objašnjenja odakle taj datum?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja stvarno ne mogu taj datum apsolutno ni sa čim da povežem, ali možda, pretpostavljam, da je to bila neka interna naredba na njihovom nivou da se formira neka borbena jedinica Službe. To je moja pretpostavka, ja stvarno ničemu ne mogu da povežem taj datum.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam. To je sasvim dovoljno. Da li se sećate da je Simatović tom prilikom naveo da jezgro te Jedinice predstavljaju, odnosno prilikom njenog osnivanja su činili i pojedini pripadnici milicije Republike Krajine i dobrovoljci?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad su ti pojedini članovi milicije Krajine mogli da se uključe u jezgro te Jedinice? Tek kasnije, posle dejstava o kojima ste govorili. Je li tako ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, tek nakon početka avgusta 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad govori, pošto je to vrlo važno za one neistine koje se ovde iznose, kad govori, ja sam video na filmu kaže: "26 kampova za obuku" i tako dalje, on u stvari govori o tome na isti način o kome govori, na koji govori i o onom filmu o Špegelju i svim drugim događanjima, jer govori o raznim vrstama aktivnosti koje su se dešavale i koje ne mogu imati veze ni sa tom jedinicom ni sa službom. Je li tako ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Daj Bože da je bilo 26 kampova za obuku, mislim da bi mi, sasvim drugi ishod rata bi bio i da ne bi bilo toliko žrtava i ne bi bilo 72 posto povreda od ovih silnih arhiva, koje su zbog nestručnog rukovanja stvoreni ovde...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim da su tu...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne verujem da je postojalo to, ne verujem da ništa što bih ja nazvao kamp za obuku, to je tu, zna se šta čini jedan kamp za obuku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nešto ste pomenuli u vezi sa takođe ovde predimenzioniranom kao helikopterskom jedinicom i tako dalje. Da li vi znate da su ti helikopteri o kojima on govori nabavljeni tek negde 1993. godine, ja čak mislim da ste to i sami potvrdili u svojoj drugoj izjavi i da se uopšte nije radilo o borbenim helikopterima već isključivo o nekim vrlo, kako bih rekao, malim transportnim letelicama, dva ili tri helikoptera su imali? Je li tako ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pošto sam ja pilot, to me je jako interesovalo. Dve "Gazele", jedan "Bel" (Bell) iz vijetnamskog rata i kasnije je kupljen neki "Sikorski" (Sikorsky), ali to je kasnije, ja mislim da je kupljen "Sikorski" koji je, ne znam tačno kad je kupljen, ali to je bilo za neke svečane prilike, ako treba negde nešto, mislim da je jeftino nabavljen pa su ga kupili. Ali to je jedina helikopterska eskadrila. Verujte mi, ja imam prijatelja u Americi koji ima više letelica nego što je to. Ali i Frenki voli letelice tako da, i zvučalo

je impresivno, morate da priznate. Mada ste ih sve videli tamo, čak i onaj što nije radio, izvukli su ga da, nije imao motor, samo propeler i...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, tu smo videli sve čim je raspolagala Jedinica, uključujući i sanitetsku opremu, i komunikacionu opremu, i borbenu opremu, dakle, sve je bilo na toj vrsti smotre tada prikazano. Je li tako?
SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno sve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kapetane. Da li se sećate da sam na ručku koji je održan posle te svečanosti i sam rekao da sam iznenađen istorijatom Jedinice i njenom organizovanošću, opremljenošću i spremnošću da se bori protiv terorizma? Da li vam se čini da je upravo i to moje obraćanje bilo nesumnjiva potvrda da sam s tim upoznat tada prvi put, 1997. godine?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja sam odbio da prisustvujem tom ručku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste bili na ručku? Ja sam shvatio da ste bili na ručku.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pozvan sam bio, ali sam odbio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što ste odbili da prisustvujete ručku?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Moja neka tadašnja politička opredeljenja koja su bila u suprotnosti sa vama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zbog mene ste odbili da prisustvujete ručku?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda da vam postavim još samo nekoliko pitanja. Jeste li za vreme NATO agresije bili na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Čitao sam o tome, a jedini put kad sam ja bio na Kosovu i Metohiji je 1992. godine jedno popodne, jedini put, nikad više, nikad pre, nikad kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ovde se i vi pominjete, pa sam hteo samo da utvrdim, jer i po mojim podacima niste nikad bili u vreme ovih

dejtava na Kosovu i Metohiji. I tada kad ste bili 1992. godine, koliko ste dugo bili, šta ste radili tamo?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Vezano za neke aktivnosti Fonda, a tokom NATO agresije vodio sam jednu kampanju preko Interneta da se obavesti šira javnost o agresiji i bombardovanju mog grada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E samo da vas pitam nešto i o toj kampanji. Ja, ispravite me ako grešim, ne znam da li je to bio CNN (CNN) ili je možda neka druga, CNN ili BBC (BBC), ali čini mi se da je bio CNN, negde je navedeno da se iz prostorija vašeg fonda vodi nekakav hakerski rat protiv Amerike, a ustvari se radilo samo o grupi mladića koji su koristili Internet da šalju podatke o zločinima koje NATO avijacija vrši, pre svega na teritoriji Beograda, vi podatke niste ni imali za šire područje Srbije. Je li tako ili ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Nakon onog herojskog NATO napada na naše televizije i pogibije silnih civila, pod navodima "herojskog" naravno, nemojte da pogrešno slučajno bude protumačeno, ja sam osetio potrebu...

SUDIJA MEJ: Bolje je da se držite svog iskaza umesto što dajete komentare.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Izvinjavam se, ali ja imam jake emocije u vezi toga. Govorio sam o ratnim zločinima i pomislio da bi možda, izvinjavam se. U redu, prihvatam vašu sugestiju.

SUDIJA MEJ: Dakle, postavljeno vam je pitanje da li se iz kancelarije vašeg Fonda obavljala neka hakerska aktivnost?

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Izvinjavam se, dajte mi minut samo pa ćemo... Ja sam doneo odluku da formiram jednu mrežu sa ono malo informatički pisмениh ljudi koje smo imali u vreme sankcija, jada, bede, rata, koji su skoro tek i naučili da koriste računare i to je bio jedini način da se pošalje istina o onome šta se događalo u mom gradu, u mojoj zemlji, od ljudi koje sam do juče smatrao svojim saveznicima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nije bilo nikakvih hakerskih aktivnosti već isključivo informacija o događajima...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Moramo da imamo razumevanja prema njima, gospodine Miloševiću. Njima je trebao mnogo jači neprijatelj da bi opravdali te zločine koje su uradili nad nama, tako da su oni od te

dece, bilo je bitno da naprave hakere, od te Jedinice da naprave vojsku. I dan danas ne prihvataju da je 21 čovek zauzeo Glinu, nego kažu: "To je JNA uradila sa svojim snagama, kakav kapetan Dragan". To su hrvatska objašnjenja za situaciju u Glini.

SUDIJA MEJ: Molim vas da imate na umu da ovdje svedočite pred Sudom i da niste došli da držite govore. Na ovom suđenju ih i ovako imamo previše. Izvolite, gospodine Miloševiću. Imate li pitanja za ovog svedoka? Imate još otprilike pola sata na raspolaganju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mej, obradovaću vas, neću da iskoristim svih tih pola sata, imam još samo par pitanja. Mi smo govorili o oficirima koje ste vi sretali širom Republike Srpske Krajine. Konstatovali smo, koliko se sećam, da su oni svi bili iz Krajine, je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: To je moje razumevanje bilo, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vaša saznanja?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Moja saznanja, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Konstatovali smo da je najveći deo bio dobrovoljaca, a da je jedan deo bio onih koji su došli na poziv vlasti Krajine, jer su bili rodnom odande i onda su se odazvali na taj poziv, takođe dobrovoljno.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam čuo za drugu verziju toga osim te.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste čuli i za koga kome je naređeno da ide tamo?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Najiskrenije, nemam takvo saznanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je bilo poznato da, ako je reč bila o aktivnim oficirima Vojske Jugoslavije rodnom iz Krajine koji su se odazvali tom pozivu, da je za to vreme njihov status u Vojski Jugoslavije bio zamrznut i da oni nisu imali nikakve funkcije u Vojski Jugoslavije kad su otišli kao dobrovoljci u Krajinu, odnosno da Vojska Jugoslavije nije imala nikakve naredbodavne funkcije prema njima, bez obzira što su oni kao pripadnici Vojske Jugoslavije otišli dobrovoljno tamo? Da li vam je to poznato?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: To znam iz ličnog iskustva, jer kum moj je aktivni starešina Vojske Jugoslavije čiji je status bio zamrznut i došao je, bio je tamo jedan period i kasnije se vratio ponovo u svoju službu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, u komandnom smislu...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nikakve odnose?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Nikakve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali su nastavili da primaju platu, jer Krajina nije imala dovoljno sredstava da, da im isplaćuje platu. Prema tome, ovde je reč isključivo o jednoj materijalnoj podršci, u onom delu u kome je to moralo da prevazilazi budžet Republike Srpske Krajine koja je bila vrlo siromašna, praktično, čak je i Babić ovde morao da prizna da ne bi preživeli bez naše pomoći.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: I to znam i znam da je ta plata kasnila, jer se kum žalio da mu porodica nema šta da jede kući.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali u svakom slučaju, to je bio isključivo finansijski aspekt pomoći?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam njemu bio nadređeni, a on je bio oficir Vojske Jugoslavije, sad možete da zamislite kako je to funkcionisalo. Znači, nije on mogao da primi nikakvu naredbu iz Jugoslavije nego je morao da primi od mene, jer je kao dobrovoljac došao kod mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vama nije naređivao niko iz Vojske Jugoslavije, pretpostavljam?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. General Novaković je bio moj tadašnji vrhovni komandant.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: General Novaković bio je imenovan od strane rukovodstva Krajine, odnosno nadležnih organa Krajine, odnosno da budem precizniji, Narodne skupštine Republike Srpske Krajine za komandanta Štaba Srpske vojske Krajine. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I on je bio najviši pretpostavljeni starešina u Krajini?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Još samo jedno pitanje. S obzirom da ste vi bili i 1991. i 1993. i 1994. i 1995. godine, da je sva vaša aktivnost bila usmerena na odbrambene aktivnosti u vreme kada je naš narod bio izložen upravo velikim zločinima i genocidu, da li se vi lično smatrate ponosnim za ono šta ste uradili u odbrani svog naroda? Da li se kajete zbog nečega što ste uradili za to vreme?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno sam ponosan na sve šta sam radio. Ničega se ne kajem i kada bih ponovo bio u situaciji, morao bih to ponovo sve isto da uradim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li mislite da to važi bar za onaj krug ljudi koji vi lično znate i o kojima imate lična saznanja, takvo isto osećanje?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U principu, ja sam se isključivo družio i radio samo sa takvim ljudima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, kapetane. Nemam više pitanja.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Hvala.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Amikusi imaju nekoliko pitanja, časni Sude. Svedoče Vasiljkoviću, pogledajte na trenutak ponovo fotografije koje su deo tabulatora 5, dokaznog predmeta 390. Pogledajte treću fotografiju na prvoj strani dokumenta pod tabulatorom 5. Sećate se da vas je sudija Kwon (Kwon) pitao nešto u vezi sa generalom Vasiljevićem. Sećate se toga?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, sećam se.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Vi ste identifikovali tu fotografiju i možda još neku koja prikazuje generala Vasiljevića. Mi sada gledamo treću stranu ovog dela, naime, fotografiju na snimku označenom vremenskim kodom 15:41 gde je čovek pod brojem 3 identifikovan kao general Vasiljević. Koliko ste vi zapravo sigurni u tu identifikaciju i da li je moguće da ste pogrešili?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Moguće je, apsolutno, ja nisam bio blizak sa Vasiljevićem, par puta sam ga video. To je, kako bih rekao, *“to the best of my knowledge”*, ono kako sam ja mislio da je to tako, a moguće je da sam napravio par greški. Kasnije sam saznao da sam na jednom mestu sigurno napravio grešku kod identifikacije, ali sam radio onako najbolje kako sam ja mislio da znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li želite da vam pomognem?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je slika generala Dimitrijevića. Dakle, svedok je pogrešio pola, a pola nije, jer general Dimitrijević je u to vreme bio načelnik Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije, upravo ono šta je pre bio general Vasiljević. Prema tome, nesumnjivo se radi o načelniku Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije, ali se on u to vreme ne zove Vasiljević, nego Dimitrijević i pretpostavljam da je svedok napravio zabunu, jer je čuo da je reč o načelniku bezbednosti Vojske Jugoslavije. On nije znao kako se zove, možda je čuo pre za Vasiljevića, da je to mogao da bude razlog, jer ja vidim na slici da je general Dimitrijević u pitanju.

SUDIJA MEJ: U redu. Mislim da nam to razjašnjava problem.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: U redu, dakle, to objašnjava ovo. Vi ćete, zar ne, prihvatiti da je ovaj navod zapravo tačan, pre nego vaš odgovor?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Možda i objašnjava da sam stvarno pokušao da pomognem u svakom pogledu.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: U redu, sada bih prešao na nešto drugo. Vi ste vašu jedinicu opisali kao jedinicu za obuku, odnosno pod obukom. Međutim, takođe ste rekli Pretresnom veću da ste se upuštali i u borbena dejstva. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Postaviću vam neka pitanja u vezi tih borbениh dejstava. Tiče se vrste snaga protiv kojih ste se vi borili za vreme tih operacija. Prvo ste spomenuli Glinu, zanima me koliko su dobro bili naoružani Hrvati u Glini?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa mi smo nasuprot sebe imali brigadu koja je imala oklopna vozila, znači oklopne transportere, pardon, ne vozila, da se razumemo, oklopne transportere, koje je imala protivtenkovsko naoružanje tipa "Armbrust" (Armbrust) koji su verovatno kupili negde sa zapada i bila je daleko, daleko opremljenija u odnosu na nas. Sa naše strane, bilo je elementarno dugo policijsko naoružanje, mi čak nismo imali ni vojno u to vreme. I imali smo jedan minobacač od 60

milimetara. To je pešadijski minobacač koji se nosi sa sobom, 60 milimetara.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Zanima me neko drugo mesto u kojem ste vodili borbene operacije, možda vi možete da odaberete. Navedite nam neku akciju, još neku borbenu operaciju u kojoj ste učestvovali sa svojom jedinicom?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa od ovih većih tu su Škabrnja, Ljubovo i Glina, to su one koje sam ja direktno vodio, komandovao i učestvo-vao u njima, od tih većih operacija. I bilo je jako puno, oko 257 misija iza, duboko iza neprijateljskih linija, od šest do 40 kilometara iza neprijateljske lin-ije. To je bilo uništavanje artiljerijskih oruđa, hvatanje hrvatskih oficira radi indelegacije i razmene i snimanje terena, prikupljanje obavestajnih podataka.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Kako su bili naoružani Hrvati u Škabrnji?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Oni su u tom periodu već imali pro-fesionalne brigade. Bili su opremljeni sa svom onom tehnikom koju imaju i danas. Imali su kvalitetne uniforme, kvalitetnu, u principu ja sam se tada tek opremio hrvatskim uniformama i opremom koju sam koristio kada sam radio iza neprijateljskih linija u Hrvatskoj. Ali bili su savremeno opremljeni.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Ljubovo. Koliko su dobro bili naoružani Hrvati sa kojima ste se tamo sukobili?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Oni su bili isto tako naoružani kao u Glini. Imali su transportna, oklopne transportere, imali su protivtenkovsko naoružanje i imali su minobacače 82 milimetara.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Da li su bili bolje ili lošije naoružani od vas, odnosno od vaše jedinice?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U svakom našem sukobu sa Hrvatima oni su bili bolje naoružani, osim kad smo mi radili iza njihovih lin-ija gde smo onda imali prilično savremenu opremu kao što su sistemi za noćna osmatranja, prigušivače, GPS (Global Positioning System) uređaje i moderne sisteme komunikacije.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Za vreme tih vaših operacija, da li je pos-tojalo nekakva vazдушna podrška, odnosno da li je dolazilo do borbi u vaz-duhu za vreme tih operacija?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja nisam imao komandu nad, niti sam imao mogućnost da koristim vazdušne snage.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Prema vašem iskustvu, da li je tako nešto korišćeno protiv vas od strane Hrvata?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja lično nisam imao to iskustvo.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Hvala. Nemam više pitanja.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, kada smo u sredu počeli sa vašim svedočenjem, rekli ste nam koji su razlozi vašeg dolaska ovde. Opisali ste nam razloge vašeg dolaska i vaš skepticizam u odnosu na Međunarodni sud. Rekli ste da se nadate da ćete moći da kažete celu istinu, vaše reči su bile: "Ja se nadam da ću dobiti priliku od strane Tužilaštva i Pretresnog Veća i optuženog da prenesem celu istinu". I ja i gospodin Milošević i gospodin Kej smo vam postavljali pitanja. Da li smatrate da ste dobili adekvatnu priliku da kažete celu istinu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da i hvala vam na tome.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ako vam danas više ne postavim nijedno pitanje i ako vi sada odete, bićete u potpunosti zadovoljni onim šta ste rekli Pretresnom veću, odnosno smatraćete da ste rekli sve šta je relevantno za Pretresno veće. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, i mislim da ne bi bilo fer da ne kažem da danas imam mnogo manje skepticizma nego što sam imao kad sam počeo, kada sam došao ovde.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sve šta ste rekli ovde je istina, vi ste voljni da stanete iza svojih reči i smatrate da su one istinite?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: "To the best of my knowledge", i bila je čitava istina i spreman sam da odgovaram za svaku neistinu koju...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja sada želim da vam postavim nekoliko pitanja kako bi razjasnili i rascistili neke stvari, zapravo imam priličan broj pitanja. Znam da ste poslovno zauzeti u ponedeljak, pa ću vas zamoliti da dajete

kratke odgovore kako bismo danas završili sa vašim svedočenjem. Prvo pitanje tiče se video snimka koji smo videli. Vi ste u sredu rekli, citiram iz transkripta, kao odgovor na pitanje koje sam vam postavio, pitanje je bilo: "Gospodine Vasiljkoviću, snimak koji smo upravo gledali, da li on na ispravan način odražava događaje onako kako ih se vi sećate sa svečanosti na kojoj ste bili prisutni tog dana?" i vi ste rekli: "Da, apsolutno da". Moje pitanje je sledeće. Nije u pitanju da li je Frenki Simatović rekao te stvari ili ne, vi sada zapravo sporite to da li je on mislio to šta je govorio. Je li tako? **SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR:** Časni Sude, ja znam Frenka Simatovića 12 godina i ja sam razgovarao o tom filmu sa njim, i mislim da njega niko bolje ne poznaje nego ja, jer smo jako bliski. Tako da sve šta sam rekao vezano za Franka Simatovića, stojim iza toga i siguran sam da će to Franko potvrditi. Znači ne govorim o nekom trećem nego govorim o nekom koga ja vrlo dobro znam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ali vi ne sporite da su reči koje smo čuli na video snimku reči koje je izgovorio Frenki Simatović. To nije sporno. Je li tako?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da nije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Način na koji ste vi protumačili ovaj događaj, odnosno prema vašem svedočenju ovde, čitava ceremonija je bila pozorišna predstava u kojoj ste učestvovali vi i ostali učesnici kako biste ostavili nekakav utisak na publiku koja je tamo bila. Da li je to u principu vaše mišljenje o tom video snimku?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam učestvovao u predstavi, ja sam bio publika i oni su hteli da mene impresioniraju, isto tako kao što su impresionirali predsednika i druge važne zvanice na toj pozorišnoj predstavi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Vi ste javna ličnost. Da li je bilo i drugih prilika u kojima ste učestvovali, odnosno u kojima ste prisustvovali nekoj sličnoj pozorišnoj predstavi kako biste ostavili utisak na publiku ili je to bila jedina takva prilika?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Govorite o istoj jedinici?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Govorim generalno, dakle u bilo kom trenutku u bivšoj Jugoslaviji u vezi sa ovom jedinicom ili u vezi sa nekom drugom javnom svečanosti kojoj ste prisustvovali sa gospodinom

Miloševićem. Da li je bila i jedna druga prilika gde se radilo o pozorištu čija je svrha bila da se ostavi utisak na publiku?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa dve godine pre toga je isto u Kuli urađeno nešto slično, ali tada je bio gost ministar policije i isto je tako, bile su zvanice tu, bilo je, i urađeno je, naravno, Jedinica je tada bila mnogo manja, mnogo neopremljenija, ali je isto tako svečanost napravljena i isto je čitan neki govor. I ja sam tada dobio sat od njih. To je počelo da biva tradicija već, to je sa tom jedinicom, a verujte, ja sam prisustvovao velikom broju proslava, ja dnevno dobijam pozivnice za prijeme od najviših zvaničnika do kraljevske porodice, to je sasvim normalno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Na toj ranijoj svečanosti da li je izmišljena istorija Crvenih beretki pročitana publici?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja verujem da postoji taj dokument negde, ali videćete da se ta istorija drastično razlikuje od istorije sledeće godine i da je i tad to bilo urađeno sa ciljem da ostavi utisak na publiku. Da. I mislim da to nije teško ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, gospodin Milošević nam je upravo rekao da je ta Jedinica osnovana 1995. godine, posle rata. Gospodin Frenki Simatović kaže da je osnovana 4. maja 1991. godine. Jedan od njih nije u pravu. Kog datuma je osnovana ova jedinica?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam doživljavao da Služba uvek ima neke snage oko sebe koje bi im pomagale u njihovom radu, u njegovom obaveštajnom radu, u njegovom, sve ono šta su radili, sve one tajne poslove koje radi jedna tajna služba. I ja sam doživljavao da Frenki uvek ima neke ljude, ali ovo je prvi put da je to postala, da je to baš preraslo u vojničku jedinicu koja je počela da liči na vojsku na nivou čete. Tako da ja stvarno ne znam taj datum. Ja imam utisak ili da ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, da li je u pravu gospodin Simatović kada kaže da je osnovana 1991. godine ili gospodin Milošević kada kaže da je osnovana 1995. godine? Recite nam, ko je u pravu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da sam jedanput sa Simatovićem pomenuo to, ne mogu da se zakunem u to, ali mislim da mi je rekao da je to bila neka interna uredba kojom je on dobio ovlašćenje da pod svojom komandom ima naoružane ljude i mislim da je to taj bio, ali siguran

sam da to može da se sazna. Ja sam spreman i posle ovog suđenja da pomognem da to razjasnimo i da vam naknadno dostavim tu informaciju. Ja mislim da jako...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da iznesem pred vas jednu javnu izjavu gospodina Miloševića iz tog vremena, pa će vam se možda osvežiti pamćenje. Datum je 12. april 1991. godine, odnosno to je datum kada je ovaj članak objavljen. Reč je o intervjuu sa gospodinom Miloševićem od 12. aprila 1991. godine, dakle tri nedelje pre datuma za koji Frenki Simatović tvrdi da je datum osnivanja ove Jedinice. Ovo je direktni citat gospodina Miloševića.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Možemo li svi da dobijemo kopije ovog članka, molim vas?

TUŽILAC GRUM: Da, to je strana 2 engleskog prevoda.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Hoćete mi ponoviti datum molim vas, izgubio sam. 12. april?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Datum je 12. april 1991. godine. Ja ću vam pročitati jedan pasus, pa da vidimo da li će vam to pomoći da se odlučite kog datuma je tačno osnovana ta Jedinica. Gospodin Milošević kaže: "Ja sam juče naredio mobilizaciju rezervnih snaga. Dalje angažovanje i formiranje novih snaga milicije je u toku, a Vlada je dobila zadatak da pripremi odgovarajuće formacije koje će nam garantovati bezbednost i učiniti nas sposobnim da branimo interese naše Republike, a bogami i interese srpskog naroda izvan Srbije". Dakle, da li iz ove izjave proizilazi da je gospodin Milošević izdao naređenje da se uspostave nove specijalne snage i da li vam to može pomoći da odlučite da li je datum koji je dao Frenki Simatović, dakle 4. maj 1991. godine, tačan datum osnivanja tih snaga?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine, 4. aprila ja sam sišao u Knin. 12. aprila ja sam bio u takvom poslu da me najmanje bilo briga šta predsednik priča ili da čitam njegove novine ili čije već novine, tako da ja o ovome nemam nikakve veze.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, ja prihvatam da vi možda u to vreme niste videli taj članak...

SUDIJA MEJ: Gospodine Grum, vi sada unakrsno ispituujete svedoka...

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA MEJ: A granice unakrsnog ispitivanja svog svedoka su vrlo ograničene.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Možda biste mogli da nam pomognete i da nam kažete gde je objavljen ovaj intervju.

TUŽILAC GRUM: Da, ja sam poslao kopiju teksta prevodilačkim kabinama i možda bi oni to mogli da nam pročitaju, jer to nije prevedeno, taj konkretni podatak. Možda bi prevodioci mogli da nam pomognu i da pročitaju...

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da li mi sada ovde dajemo izjave ili postavljamo pitanja? Zaista se pitam o čemu se ovde sada radi.

SUDIJA MEJ: Prvo ćemo da se pozabavimo sa ovim. Može li da nam neko, molim vas, kaže gde je objavljen ovaj članak, u kojoj publikaciji?

prevodioci: To je nedeljni magazin koji se štampa u Beogradu, zove se "NIN".

SUDIJA MEJ: Hvala lepo. Sačekajte trenutak, ponovo svi hoće da govore. Molim vas, jedan po jedan. Izvolite, gospodine Tapuškoviću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ja mogu da objasnim, to je "NIN", mislim i u ona i u ova vremena najpoznatiji nedeljnik u Jugoslaviji, i onoj i sad u ovoj Srbiji i Crnoj Gori, to je najpoznatiji nedeljnik u Jugoslaviji u ta vremena.

SUDIJA MEJ: Da. Gospodine Grum, mislim da više ne možete da insistirate na ovome sa svedokom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U redu, časni Sude. Gospodine Vasiljkoviću, vi ste nam rekli da ste u to vreme imali niz kontakata i sa Državnom bezbednošću Krajine i sa Državnom bezbednošću Srbije. Da li znate da li su se u to vreme uspostavljale bilo kakve druge specijalne jedinice?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Časni Sude, ja ponovo ponavljam imate li, možete li čak i da zamislite koliki je posao bio za jednog Australca da dođe u jednu vrlo primitivnu sredinu i da u roku od tri meseca stvori "Knindže" tamo. Ja sam toliko se malo interesovao za to šta se dešava van mog kampa, niti sam imao pristupa medijima, niti je postojala televizija tamo. Ja sam totalno bio odsečen od dešavanja, najmanje tri meseca. Ja tek kad sam u avgustu stigao u Beograd shvatio sam, počeo sam da čitam novine. Znači, pitati me šta se dešavalo u Beogradu u to vreme je apsolutno pogrešno, ili na bilo kom drugom mestu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, ponovo vas pitam, da li su postojale neke druge jedinice koje su bile povezane sa policijom bilo Srbije bilo Krajine, dakle nove jedinice koje su uspostavljene u to vreme, proleće ili leto 1991. godine za koje ste vi znali?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine, ja vam po treći put ponavljam da je mene to toliko sve malo interesovalo u odnosu na obaveze koje sam ja imao tada. Kažem, ja sam 27 kilograma bio lakši nego što sam sad, pogledajte me. Znači, poslednje što sam ja želeo je da se interesujem ko šta radi u Beogradu, na bilo kojoj drugoj teritoriji osim teritorije Krajine koja je bila zona moje odgovornosti ili gde sam pokušavao da uspostavim kontrolu i moju odgovornost. Pogrešno je za mene da ja to nagađam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, mogu li da zaključim da ste nam dali svoje objašnjenje i da vam nisu poznate nikakve druge slične jedinice o kojima biste mogli još nešto da nam sada kažete?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, meni nisu poznate.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hvala. Jedna izjava u ovom govoru tiče se vremena. Naime, gospodin Simatović spominje tri mesta u Bosni, Bratunac, Sokolac i Rogaticu. Citiram: "Mi smo se sredinom proleća prošle godine povukli iz tih regiona sa kompletnom opremom, mašinama, helikopterima i avionima". Kraj citata. Možemo li iz ove izjave gospodina Simatovića iz maja 1997. godine da zaključimo da gospodin Simatović zaključuje, odnosno kaže da su najmanje do proleća 1996. godine te jedinice bile u Bosni?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Terate me da nagađam. Ja i ne znam gde je Bratunac, nije me interesovalo šta se dešava u Bosni, bio sam toliko preopterećen onim stvarima koje sam ja morao da učim, da znam i da saznam da bih opstao u jednom takvom haosu. I pored toga sam učio i jezik.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U sredu ste nam rekli, gospodine Vasiljkoviću, da ste vi ovaj video snimak prvi put videli po dolasku u Hag (The Hague)?
SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U ovoj formi da. Video sam neke detalje u Kuli, samo u Kuli, ali prvi put sam ga video ovde i baš sam bio impresioniran i pod utiscima.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da su vam postavljena pitanja o nekim delovima govora gospodina Simatovića pre nego što ste pogledali ovaj video snimak da li mislite da biste imali neko nezavisno sećanje na ono šta je on rekao?
SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Apolutno ne. Kao što sam rekao, ja ne mogu da vam kažem šta je bilo na Kosovu i u Bosni, ali sam vrlo precizno informisan i stojim iza svega šta sam rekao da se dešavalo u Krajini. Tamo nije mnogo moglo da se dešava bez mog znanja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Spomenuli ste čoveka po imenu Dušan Orlović i rekli ste da je on bio na čelu krajinskog DB-a. Ko je bio njegov pretpostavljeni? Da li bi to mogao da bude Milan Martić?
SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa po mom saznanju, ja mislim da su oni bili u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova, Milan Martić, a kasnije je došlo do neke izmene gde mislim da je bezbednost potpala pod Milanom Babićem, tako da je i Dule Orlović kasnije napustio Krajinu, koliko sam ja informisan, mada se to nije dešavalo u vremenima dok sam ja bio dole.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, tokom prethodnih nekoliko dana neki od odgovora koje ste dali su donekle izazivali zabunu u pogledu onoga o čemu vi svedočite. Ja sada želim da nešto od toga razjasnimo i kako bih vam pomogao, zamoliću da se ovaj dokument stavi na grafoskop. To su neki delovi zapisnika, odnosno transkripta sa svedočenja. Zamoliću vas da to pogledate, pa ću da vam postavim par pitanja. Kako bi eliminisali mogućnost da prevod predstavlja problem, ja ću vas zamoliti da u ovom delu mog ispitivanja svedočite na engleskom.
SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Može li se ovo fokusirati ili gubim vid?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, ja mislim da bi trebalo objasniti zašto sada u ovom momentu prelazimo na engleski jezik. On je do sada sve vreme, sem kad je bilo spontanih situacija, odgovarao na srpskom jeziku. Zašto sada odjedanput ...

SUDIJA MEJ: Mislim da to nije neka velika misterija. Ukoliko svedok može da odgovori na ova pitanja na engleskom, biće mnogo lakše da to učini na engleskom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, u sredu...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se, ne mogu da pročitam ovo. Mogu li da dobijem kopiju?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Okrenite se tamo i pročitajte to sa grafoskopa, ako to može da vam bude od pomoći. Molim naše tehničare da zumiraju levu kolonu. U sredu vam je postavljeno pitanje "da li ste gospodina Stanišića pitali o tome ko zahteva, odnosno ko vas sprečava da se vratite natrag u Krajinu". I vi ste rekli da je, "prema vašem shvatanju, taj zahtev došao sa jednog veoma visokog mesta, da je to morao da bude ili ministar unutrašnjih poslova ili sam predsednik gospodin Milošević". Molim da se to malo pomeri u drugu stranu, još malo. Dakle, ovo je tačan zapis vašeg iskaza od ove srede, zar ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne sećam se da li je bilo tako, ali sećate se i vi vrlo dobro da sam u tim razgovorima pomenuo da je on isto tako pomenuo da sam ušao u neke političke vode koje ja ne razumem i da je mnogo bolje da ja, da više ne idem dole. Jeste, ja sam ga pitao je li to definitivno, on kaže "Ovo je mišljenje sa samog vrha i ja ne mogu da utičem na to". Izvinjavam se, pitali ste me da govorim na engleskom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da, bilo bi nam od velike pomoći. Sledećeg dana gospodin Milošević vam je postavio sledeće pitanje: "Da li je tačno da je to bio Milan Babić, ta osoba koja vas je proterala iz Krajine". I vi ste rekli: "Činilo mi se da je Milan Babić na višem mestu od vas, da je imao veći autoritet nad vama, jer je on imao uticaj i na Frenkija i na vas". Recite nam sada da li vi, da li je vaš konačni iskaz to da smatrate da je Milan Babić bio uticajniji od gospodina Miloševića i da je Milan Babić naveo Stanišića da vam kaže da se ne vratite u Krajinu? Da li je to vaše svedočenje?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, ali ja mislim da tu ništa nije sporno, da je upravo tako bilo. I stojim iza toga da je u tom periodu Babić imao mnogo više autoriteta nad Miloševićem nego obratno, i da je sigurno Babić imao završnu reč da može čak da protera mene i Frenkija pa i Dušana Orlovića iz Krajine, kad je to zaželeo.

TUŽILAC GRUM: Molim da se svedoku pokaže original njegove izjave. Ja ću sada da vam postavim nekoliko pitanja o vašoj izjavi, to je dokazni predmet Tužilaštva 329.

SUDIJA MEJ: Čini mi se da će ovo da preraste u unakrsno ispitivanje o izjavi svedoka. Moram da naglasim da je ovo dodatno ispitivanje. Vi ne možete da unakrsno ispitujete svedoka. Gospodine Vasiljkoviću, molim vas da vratite natrag tu izjavu.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Grum, vi možete da rehabilitujete vašeg svedoka, ali vi to sada ne radite. Vi ga sada u stvari unakrsno ispitujete. To nije svrha dodatnog ispitivanja.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja smatram da ima situacija u kojima je svedok u tolikoj meri odstupio od svog prvobitnog svedočenja da meni mora da se dozvoli da mu podnesem njegove prethodne izjave...

SUDIJA ROBINSON: Da li vi tražite da se on tretira kao neprijateljski raspoložen svedok?

TUŽILAC GRUM: Možda će da dođe i do toga, ukoliko ne bude želeo da prizna svoje ranije navode.

SUDIJA MEJ: U redu, razmotrićemo to. Da vidimo, o čemu ste želeli da razgovarate sa svedokom? Na kojoj je to strani?

TUŽILAC GRUM: To je poslednji paragraf na strani broj 8. Želim prvo da postavim nekoliko pitanja, da postavimo osnovu za ispitivanje o toj izjavi.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, samo trenutak, prvo moramo da vidimo da li je dolično da vi to uopšte radite. Ja znam da naravno, barem u sistemima *common law*, postoji pravilo da svedok može da se tretira kao neprijateljski raspoložen svedok i da može da se unakrsno ispituje o svojim prethodnim izjavama. Po mom iskustvu, to je jedna pomalo neuobičajena procedura, ali procedura koja je legitimna i koja se koristi. A da li je ta procedura i deo

međunarodnopravne, krivičnopravne prakse to ne znam, to ćemo morati da razmotrimo.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Mi ovde nismo vezani pravilima iz procedura *common law* i možda bi bilo dobro da se stvari razjasne.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, pozivam vas da razmotrite još jedno pravilo. Naš Pravilnik o postupku i dokazima od mene traži da tezu Tužilaštva iznesem svedoku i ja mislim da u ovom trenutku, pošto je svedok u svom svedočenju izneo razne stvari koje se ne podudaraju, da ostavi stvari ovako, bez mogućnosti da razjasni da li je on mislio na gospodina Miloševića ili gospodina Babića, nije pravično ni prema svedoku ni prema ovom postupku. Ja smatram da treba da mi bude dozvoljeno da barem na kraju pitam svedoka šta je na kraju njegov iskaz.

SUDIJA MEJ: Znači vi kažete da se ovde ne radi o neprijateljski raspoloženom svedoku, nego o razjašnjenju onoga šta je svedok rekao.

TUŽILAC GRUM: Razjašnjenju onoga šta je po svemu sudeći kontradiktorno.

SUDIJA MEJ: Da, gospodin Kej, a zatim gospodin Milošević.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Kada pozivate svedoke, pozivate ih na sopstveni rizik. Ukoliko svedoci nešto kažu u svom iskazu pred Sudom, a vama se ne sviđa to šta kažu, to je vaš problem, ukoliko ste vi sami pozvali tog svedoka. Ne možete da iznosite teze i navode svedoku ukoliko ste sami pozvali tog svedoka, jer mu vi ne možete ništa izneti kao navod, vi ste vezani svedokovim iskazom. Kada svedoku iznosite neke navode, vi zapravo unakrsno ispitujete i to je upravo ono šta ne bi smelo da se dogodi. Tužilaštvo ne bi trebalo da radi nešto specijalno u vezi sa ovim svedokom, oni jednostavno izvode dokaze pred Međunarodnim sudom, ne pokušavaju da steknu dodatne poene. O tome se radi. Oni izvode dokaze kako bi se utvrdila istina o situaciji. Oni ne mogu da se ne slože sa onim šta je svedok rekao, ne mogu da započnu unakrsno ispitivanje i kažu: "Ne slažemo se sa vašim svedočenjem". To nije svrha izvođenja dokaza Tužilaštva na krivičnom suđenju i odstupanje od takve dužnosti može da stvori veoma velike probleme za položaj svedoka pred Pretresnim većem.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja se ne slažem sa tim...

SUDIJA MEJ: Čekajte, prvo da čujemo gospodina Miloševića. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ova kontradikcija na kojoj insistira suprotna strana samo je fiktivna i samo za onoga koji ne zna stvarne odnose u Jugoslaviji u to vreme. On je, odnosno suprotna strana je slučajno ili namerno u postavljanju pitanja zaboravila samo da doda reči "u Krajini", a ne generalno. Prema tome, nema kontradikcije, jer je nesumnjivo da je u Krajini Milan Babić svakako vodio odlučujuću reč, a ne ja, jer sam ja bio predsednik Srbije i na njih mogao da utičem samo politički i posredno, šta sam i činio, između ostalog, i objavljivanjem onog pisma u kome sam mu zamerao da ne prihvata Vensov plan (Vance Plan) i tako dalje, politički posredno, ja sam bio predsednik Srbije. Prema tome, nije uopšte sporno da je u Krajini, ako dodate u pitanju i reči "u Krajini", svakako da je Babić bio čovek koji je odlučivao u Krajini, a ne ja.

SUDIJA MEJ: Shvatili smo šta želite da kažete. Nema potrebe da vi sada svedočite o tome, saslušali smo vaše argumente. Izvolite, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM: Samo još dve stvari. Ja mislim da smo mi u situaciji različitoj od situacije koju je opisao gospodin Kej. Ovde nije namera Tužilaštva da diskvalifikuje svedoka, odnosno njegov iskaz koji je dao prilikom glavnog ispitivanja. Mi samo želimo da istražimo protivrečnosti koje su se pojavile tokom unakrsnog ispitivanja. Takođe želim da istaknem da je obično u sistemu *common law* unakrsno ispitivanje striktno ograničeno na obim iskaza iz glavnog ispitivanja. U ovom konkretnom slučaju, gospodinu Miloševiću su date odrešene ruke i on je istražio neke druge teme, kao što je uloga Milana Babića u uklanjanju gospodina Vasiljkovića iz Krajine. Zato smatram da je sasvim prikladno da mi se sada da pravo da istražim ovu, po svemu sudeći prividnu kontradikciju koja se pojavila u iskazu svedoka.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Razmotrićemo to pitanje tokom pauze. Sada je vreme za pauzu. Gospodine Grum, još jedna stvar. Moramo da rešimo još neke administrativne stvari tako da bi bilo dobro da podesite vaše unakrsno ispitivanje da budete gotovi negde oko 13.20 kako bi svedok mogao danas da ode.

TUŽILAC GRUM: Učiniću sve što mogu.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Postavilo se pitanje da li Tužilaštvo može da ispituje svedoka o izjavi koju je on ranije dao u vezi njegovog uklanjanja sa područja Krajine i pitanja odakle je došao nalog za to. Prvo želim da naglasim da se Pretresno veću čini da unakrsno ispitivanje koje je dovelo do kontradiktornog odgovora ili nečega šta može da čini protivrečnim odgovorom svedoka, Pretresnom veću se, dakle, ne čini da je to bilo van obima prvobitnog ispitivanja. To je bilo sasvim unutar odgovarajućeg okvira. Međutim, sada se postavlja pitanje da li Tužilaštvo ima pravo da suoči svedoka sa njegovom prethodnom izjavom kako bi se istaklo to nepodudaranje ili to navodno nepodudaranje. U sistemu *common law* takvo ispitivanje nije dozvoljeno i to na osnovu pravila da stranka ne može da unakrsno ispituje svog sopstvenog svedoka. Kao što je istakao gospodin Kej, strana koja poziva svedoka mora da ga uzme onakvog kakav on jeste i vezana je njegovim iskazom. Ali, kao što je gospodin Grum istakao, postoji izuzetak u slučaju neprijateljski nastrojenog svedoka. U tom slučaju postoji tačno određena procedura, Sud prvo mora da donese odluku da je svedok neprijateljski raspoložen i posle toga stranka može da ispituje svedoka o njegovoj izjavi kako bi mu skrenula pažnju na kontradiktornosti. Međutim, nas ovde ne vezuju pravila *common law* i zato nam se ne čini prikladnim da se opredelimo za taj pristup, odnosno da sledimo takvu proceduru. Ipak, ni sam gospodin Grum na kraju nije tražio da se to uradi niti mi mislimo da bi to bilo u redu. Međutim, pre svega, mi konstatujemo da je ta izjava već uvršćena u dokazni materijal, ona ima broj 392 i već se nalazi pred nama. Dakle, u svakom slučaju mi ćemo morati da odlučimo da li je ono šta stoji u izjavi istinito ili nije i kakav zaključak može da se izvuče nakon ispitivanja i unakrsnog ispitivanja. Zato smatramo da je ispravno da se Tužilaštvu dozvoli da postavlja pitanja koja će biti ograničena na razjašnjavanje iskaza svedoka o toj konkretnoj temi i na razjašnjavanje onoga šta je svedok rekao u svojoj izjavi. Smatramo da je to važno u okviru dužnosti ovoga Suda da utvrdi i pronade istinu i u okviru opšteg postupka pred ovim Sudom. Stoga ćemo da dozvolimo ovo ispitivanje, ali ograničeno na razjašnjenje iskrskog problema. Da li svedok ima izjavu pred sobom?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre nego što pogledate svoju izjavu, ja vas ponovo molim da ovaj deo ispitivanja obavimo na engleskom jeziku kako ne bi bilo problema i komplikacija zbog eventualnog nepreciznog prevoda. Dakle, može da se kaže da ste vi najveći deo svog života proveli govoreći engleski jezik, zar ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I svi vaši kontakti sa istražiteljima Tužilaštva bili su na engleskom, zar ne?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Izjava koja se nalazi pred vama, izjava koju imate pred vama nije, dakle, prevod vaše izjave već je to originalna izjava koju ste vi dali i pročitali. Da li je to tačno?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A kako vi znate da je to upravo ona izjava koju ste imali priliku da pročitate?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Zato jer nosi moje inicijale pri dnu.

prevodioci: Mole se sagovornici da prave pauze između pitanja i odgovora, ovako je nemoguće pratiti ih. Hvala

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li vi imate bilo kakvu dilemu oko toga da li je dokument koji ste pročitali i na koji ste stavili svoje inicijale zapravo ovaj dokument koji sada držite u rukama?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nemam nikakve sumnje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pogledajte poslednji paragraf na osmoj stranici, molim da se kopija stavi na grafoskop. Pročitajte, molim vas, poslednji paragraf na strani 8.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: "4. avgusta 1991. godine u Beograd me je pozvao Jovica Stanišić. Ja sam mislio da me zovu da primim medalju. Međutim, pozvali su me da me razreše dužnosti komandanta. Rekao mi je da on sledi naređenja šefa, to jest predsednika Miloševića".

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Vi ste u Srbiji javna ličnost. Da li povremeno dajete intervjue?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, svakako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste dali intervju novinaru magazina "Vreme" u oktobru 2001. godine?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Jeste li tokom tog intervjua takođe rekli da je gospodin Milošević bio uzrok vašeg odlaska iz Krajiine?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, tako sam verovao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hvala. Sledeći dokument koji želim da pogledate odnosi se na ono šta se dogodilo na Fruškoj Gori. Molim da se stavi na grafoskop. Želim da skrenem vašu pažnju na četvrtu stranu vaše izjave. Da li je to original vaše izjave koji ste pročitali i na koju ste stavili svoje inicijale u avgustu 2001. godine?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pročitajte, molim vas, treći paragraf koji počinje rečju "kasnije".

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Možete li mi reći gde tačno da počnem? "Kasnije tog leta", da li mislite na to mesto?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: "Kasnije tog leta, nakon što sam napustio Krajinu, deo te Jedinice mobilisao je DB-e kako bi prošli obuku na Fruškoj Gori u Srbiji sa srpskom Državnom bezbednošću i to je onda evoluiralo u Sive vukove". E, čekajte malo, ja ne prihvatam ovu izjavu. Čekajte, stanite. Evo, evo tu počinju problemi.

SUDIJA MEJ: Ne morate njome da mašete, samo je stavite pred sebe.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Mogu li da objasnim?

SUDIJA MEJ: Pre nego što nastavimo sa razjašnjenjem, da li želite da se pročita još nešto?

TUŽILAC GRUM: Još jedan odlomak iz izjave.

SUDIJA MEJ: Pa najbolje je da to onda vi pročitate, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: To je deo ove iste izjave. Mene zanima da nam nešto kažete o ovome: "Kasnije toga leta, nakon šta sam napustio Krajinu, deo te Jedinice, Državna bezbednost odvela je na Frušku Goru u Srbiju kako bi tamo prošli obuku sa srpskom Državnom bezbednošću. Oni su kasnije pretvoreni u Sive vukove". Da li je ta izjava tačna?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Ne.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste vi pročitali ovu stranu i to šta piše i stavili svoje inicijale tada kada ste dali ovu izjavu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je bilo nekih diskusija. Meni je rečeno, pre svega, ovo nisu moje formulacije, to su vaše formulacije koje ste vi izveli iz snimljenog razgovora. To je bilo prvi put da smo imali diskusiju. Ja sam imao veoma loše sećanje onoga šta se tačno dogodilo i nisam imao priliku da neke od tih stvari istražim. Zato smo se složili da ova izjava neće biti iskorišćena, zato jer mnoge stvari u njoj nisu tačne, nisu istinite, iskrivljene su, a Tužilaštvo ih je prezentiralo u skladu sa sopstvenim pogledima, ne sa mojim pogledima. I odatle dolazi sva ta konfuzija. Dakle, ja ne prihvatam tu izjavu. Izjava koju sam prihvatio je izjava koju smo ispravili, u koju smo uneli ispravke grešaka sa gospodinom Saksonom (Saxon).

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pogledajte, molim vas, poslednju stranu tog dokumenta. Molim vas da pročitate paragraf koji stoji odmah iznad vašeg potpisa.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: U redu. "Ovu izjavu pročitao sam na engleskom jeziku i ona je tačna koliko god ja najbolje znam i sećam se. Ovu izjavu potpisujem dobrovoljno i svestan sam da može da bude korišćena u pravnom postupku pred Međunarodnim krivičnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih ...

SUDIJA MEJ: Dobro, ne morate dalje da čitate.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste to pročitali pre nego što ste stavili svoj potpis odmah ispod tog paragrafa?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I poslednji deo vaše izjave o kojem želim da vam postavim nekoliko pitanja odnosi se na Službu državne bezbednosti i

njihovu kontrolu nad ljudima koji su bili u Hrvatskoj i Bosni. Juče ste odgovarajući na pitanje gospodina Miloševića rekli, on vam je postavio sledeće pitanje: "Kad kažete služba, mislite na Službu državne bezbednosti Krajine. Kada kažete Vojska, mislite na vojsku Krajine, kad kažete policija, mislite na policiju Krajine, i tu ni na jednom mestu ne mislite na policiju ili Službu državne bezbednosti Republike Srbije?".

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: O tome ste, dakle juče pitani i rekli ste da je to tačno.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I sada potvrđujete taj svoj odgovor, ostajete pri njemu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I ako se sećate, nešto kasnije optuženi vam je tokom unakrsnog ispitivanja postavio isto pitanje u vezi sa Bosnom i vi ste ponovo odgovorili: "Da, upravo tako". Želite li da to pročitam?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Evo citata: "Postavljam vam to pitanje u vezi sa Krajinom, ali ponoviću to isto pitanje vezano za vaša saznanja o događajima u Bosni. To je na strani 11, u drugom paragrafu. Kažete da ne verujete da je i jedna jedina takozvana paravojna jedinica mogla delovati u Krajini bez dozvole vojske, policije i državne bezbednosti. Da li je tačno da u ovom slučaju mislite na vojsku, policiju i državnu bezbednost Krajine i Republike Srpske, a ne na Državnu bezbednost Republike Srbije?". I vi ste odgovorili: "Da, upravo tako. Ja nikada nisam govorio o policiji, državnoj bezbednosti ili vojsci Republike Srpske". Da li se sećate toga?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da se radi o štamparskoj grešci. To je bila Republika Srbija. Kao šta sam već rekao, ja ne prihvatam ovu izjavu, ja čak nisam ni siguran, pazite, ovde ima toliko mnogo stvari, mi smo mnogo puta prošli kroz ovo, ali ja sam dao još jednu izjavu, ja sam istakao koje su greške. Mnoge su greške bile istinske, stvarne, mnogo toga je izvađeno iz konteksta i ja ne prihvatam da je to ono šta sam ja potpisao, jer na način na koji se to danas ovo radi, ja vam kažem, vi to možete prihvatiti ili ne, ali ovo je trik, žao mi je.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Znači, ova druga izjava o kojoj govorite, to je izjava koju ste potpisali prošle nedelje?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, tačno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U redu, ja molim da se onda i ta izjava uvrsti u spis kako bi Pretresno veće imalo obe te izjave i moglo da ih razmotri. Dakle, da li vi sada tvrdite da je originalna izjava koju imate pred vama falsifikovana? Da li to hoćete da kažete?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da se ona potpuno pogrešno tumači, da. Ne verujem da...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Unakrsno ispitivanje je otišlo malo predaleko u vezi sa ovim. Mislim da smo otišli predaleko.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U tekstu u magazinu "Vreme" koji smo malčas pomenuli, čitam sada iz tog članka, postavljeno vam je veoma precizno pitanje kojim se i mi sada bavimo: "Da li ste bili povezani sa Državnom bezbednošću Krajine ili Srbije", a vi ste odgovorili: "Govorimo o Državnoj bezbednosti Srbije". Da li se sećate tog pitanja i odgovora?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, uopšte ne.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pokazaću vam kopiju članka, pa možda možete da osvežite vaše pamćenje.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Tvrdnja je svedoku iznešena, on je rekao da on to nije rekao i ne vidim kako bi sada taj članak mogao da poboljša situaciju.

SUDIJA MEJ: Slažem se. Ne, nemojte svedoku da dajete članak. Gospodine Grum, morate da razmotrite situaciju u kojoj se nalazite...

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Morate da razmotrite situaciju u kojoj se nalazite, jer sve šta sada radite je da narušavate verodostojnost ovog svedoka. Da li to želite zaista da radite je pitanje koje bi možda trebali da razmotrite. Uzećemo obe ove izjave, jer su obe izjave date ovome Sudu i uvrstićemo ih u spis. Mislim da ste verovatno ovo obradili koliko god je to moglo da se obradi, osim ako možda imate još neku sasvim drugu temu o kojoj želite da pitate svedoka.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da, imam, časni Sude. Sada bih želeo da se vratimo na vreme pošto ste napustili Krajinu. Rekli ste da ste otišli u Bor, u Srbiju. Da li je to tačno?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ko je mogao da zna ili ko je znao da ste vi bili u Boru u Srbiji?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je znao Jovica Stanišić, Nikola Šainović je znao, jer on tamo živi i neki od mojih prijatelja, i odred stražara koji su išli sa mnom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je, osim tih ljudi, još bilo ko drugi znao da ste vi bili tamo?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam bio najpopularnija ličnost u zemlji u to vreme, daleko popularnija od Miloševića u to vreme, tako da je dosta ljudi čulo i pričalo o tome.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Juče vas je gospodin Milošević pitao da li vam je jedinica Arkanovih "Tigrova" na vaš poziv pritekla u pomoć. Vi ste odgovorili da je jedinica kojom je komandovao Legija došla da vam pomogne. Da li je u to vreme Legija bio pripadnik Arkanove jedinice?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: To je bilo 1993. godine u Krajini. Da, to je tačno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je to isti Legija kojeg smo videli na video snimku koji je ovde emitovan u sredu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Recite nam gde je Korenica?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Šta ste rekli?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Korenica?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Korenica je na severu, severozapadno od Knina.

SUDIJA MEJ: Može li sudski poslužitelj da se vrati na svoje mesto?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da, izvinjavam se. Da li se sećate da ste ovde prilikom vašeg svedočenja proteklih nekoliko dana spomenuli majora Filipovića? Kojoj Službi državne bezbednosti je on pripadao?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Državnoj bezbednosti Srbije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se sećate da ste u vašoj izjavi na strani 8 rekli sledeće: "Major Fića Filipović iz Državne bezbednosti, ne znam da li je bio iz Beograda ili iz Krajine", u vreme kada ste dali izjavu, "bio je zadužen za Korenički kraj u to vreme"?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Kad sam rekao da je bio zadužen, mislio sam da je on prikupljao informacije iz tog područja. Znao, to je kao što je Frenki bio zadužen za Knin i okolinu, Fića je bio zadužen za, znate, mislim da se to samo tako kaže. To je bilo mesto gde su oni bili aktivni i prikupljali informacije o situaciji. To je rečeno u otvorenoj diskusiji. Mislim da ste vi odlučili da upotrebite reč zadužen, glavni. Mislim da postoji snimak toga, trebalo bi da postoji.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U sredu ste svedočili da ste dobili pretnje od DB-a pošto ste se suprotstavili Šešelju u pokušaju da rešite problem studentskog protesta na Pravnom fakultetu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zar vam nije čudno, naime vi ste u to vreme verovali da ste predmet legitimnih, pouzdanih pretnji smrću?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zar vam nije bilo čudno što je DB hteo da vas ubije zbog sukoba sa Šešeljem?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Meni se činilo da su oni želeli da ja odem iz zemlje, a pretnja smrću je bila sa tim povezana, da ću, ako ne odem, tako završiti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim da se svedoku pokaže strana broj 10 njegove izjave. Da li se sećate da ste, kada ste pričali sa istražiteljima i kada ste razgovarali o ovom konkretnom događaju, skrećem vam pažnju sada na prvi paragraf, rečenicu koja počinje sa "oni", pročitacu vam je. "Oni su mi zapravo rekli da je došlo vreme da odem sa Balkana. Sugerisali su mi da mi je život u opasnosti i hteli su da znaju koliko bih tražio da nestanem.

Rekli su mi da je ta naredba došla sa vrha. Znao sam da su govorili o predsedniku Miloševiću". Kraj citata. Da li stojite iza tih reči i danas?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, u određenoj meri da. Mislim da je odatle dolazila pretnja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle, u to vreme vi ste verovali, mislili ste da je gospodin Milošević izdao naređenje DB da vas odstrani iz zemlje, a ako ne odete sami, da vas ubiju, da budete ubijeni?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, to sam ja tako sebi protumačio u svetlu saznanja koja sam tada imao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodin Milošević vam je postavio nekoliko pitanja u vezi sa zaštitnim merama koje ste tražili ili niste tražili. Mene zanima još nešto u vezi toga pa ću vam takođe postaviti neka pitanja. Pre nego što ste došli ovde da svedočite, da li ste jednog istražitelja Tužilaštva obavestili o dva događaja koja su kod vas izazvala zabrinutost? Prvi je kada je jedan novinar izgleda nekako saznao da ćete da svedočite, a drugi su neke poruke koje ste primili na vaš telefon.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam, ali to nije bilo, ja nisam zbog toga njih konkretno kontaktirao. Naime, to je bilo deo konteksta drugih komunikacija, drugog kontakta koji sam imao sa tim istražiteljem. U svakom slučaju, njega sam o tome obavestio.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sećate li se te poruke, kakva je bila ta poruka?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da. Sećam se, dobio sam poruku u kojoj se spominjao Legija, mada ja ne mislim da je on imao ikakve veze sa tim. Ja sam se raspitao i saznao, rečeno mi je da on nema ništa sa tim.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada kažete da ste se raspitali u vezi toga, vi ste zapravo proverili broj odakle je stigla ta poruka?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam koristio neke veze, neke prijatelje koje imam u tajnoj službi, u policiji, čak i u vojsci i uspeli smo da uđemo u trag tim brojevima, pratili smo odakle dolaze ti brojevi i ko su ti ljudi koji su to uradili, ali ih nismo povezali sa Legijom, Miloševićem ili Tribunalom. Ja sam obavestio Tribunal o tome.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko je brojeva bilo registrovano na jednu istu osobu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: 58.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle, vi ste na osnovu toga shvatili da to nije telefon neke privatne osobe već nekoga iz tajne službe?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne iz tajne službe. Mislio sam da se radi o delu neke organizacije, mislio sam da je to neka vrsta, neka politička struja. Zapravo, sumnjao sam na Šešelja u to vreme, ali je ispalo nešto sasvim drugo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Još nekoliko stvari u vezi vaše bezbednosti. Kažete da vi niste sarađivali sa Tužilaštvom sve dok nije stupio na snagu Zakon o saradnji. To ste rekli ranije danas. Da li je to tačno?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, pa mislim, zapravo ne znam, mislim da smo imali neke sastanke i neke susrete, ali mislim da se to dogodilo tek nakon toga.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja ću vam sada pokazati primerak "Službenog lista" gde je objavljen Zakon o saradnji, čisto da bih vam pomogao da se setite datuma. Recite nam koji datum nosi ovaj "Službeni list".

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: April 2002. godine.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A kog datuma ste vi potpisali izjavu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: 28. avgusta 1991. godine, ne, 2001. godine, oprostite.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle, godinu i nekoliko meseci pre donošenja Zakona o saradnji.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ma da, ja nisam o tome razmišljao kada smo razgovarali, da je to, to je nešto što sam onako na brzinu zapamtio. Bilo je mnogo sugestija, zapravo sam mislio da mnoge stvari nisu bile važne. Na primer, ja sam rekao da me je pozvao Stanišić, ja jednostavno nisam mislio da je bilo važno da se pozabavim svim tim sad detaljima, potpisao sam da sam rekao Frenkiju da ide da poseti Stanišića, dao mu broj i to je bilo dovoljno. Bilo je dovoljno da kažem da me je zvao Stanišić i to bi bilo tačno. Ali kad već insistirate na tome, mislim, ja ne mislim da je laž, a sad, da li su bili "Sivi vukovi" ili vukovi ili, znate, možete da me uhvatite: "Da li ste rekli Sivi vukovi?". Možda, nisam mislio da je važno da su sivi, važni su vukovi. Ja mislim da je ovo vrlo netačna izjava i mislim da je u redu da, ako

ste želeli da mi postavite pitanja u vezi te izjave, da treba da počnete od, kada smo imali vremena da sve to lepo pročete i razjasnite. Ja mislim da smo mi očistili izjavu, ja sam sa tim istražiteljem ispravio sve one stvari za koje sam mislio da su možda pogrešne. Recimo, kada se radi o Vasiljeviću, ja sam bio siguran da je to bio Vasiljević, mislio sam da je to Vasiljević. Napravio sam još jednu grešku, ali to je bilo, ja sam postupao u najboljoj nameri.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine Vasiljkoviću, Pretresno veće ima obe te izjave i ja sam siguran da će oni to pažljivo da razmotre.

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ali ja se osećam kao da sam izigran i da ste vi bili nepošteni oko toga, žao mi je, i veoma žalim što se ovo okončava na ovakav način. Mislim da to nije bilo neophodno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Rekli ste nam ranije da ste lični prijatelj Frenkija Simatovića?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, vrlo lični.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste ga videli pre dolaska ovde?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidio sam ga 15 minuta pre nego što sam stigao. Mislim da je to sasvim normalno, sobzirom da mi je prijatelj.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste sa njim razgovarali o činjenici da dolazite ovde da svedočite?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Posle dolaska ovde, da li ste imali nekakav kontakt, telefonom, e-mailom ili na bilo koji drugi način sa gospodinom Simatovićem ili sa bilo kim drugim ko je povezan sa srpskom Službom državne bezbednosti?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam zvao Simatovića na njegov privatni broj, hteo sam samo da ga pozdravim i da mu kažem da sam dobro, mi nismo, samo sam mu rekao: "Kako ti se sviđa ono šta si čuo?". A on je rekao: "Samo si ispričao ono šta se dogodilo". Ja sam rekao: "Da, ali nije bilo jednostavno doći ovde i reći sve ovo". To je tačno ono šta sam rekao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko vremena ste proveli raspravljajući o vašem svedočenju sa Frenkijem Simatovićem?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Otprilike dvadesetak sekundi, posle toga je bilo priče o tome da ćemo da idemo na večeru kada se vratimo i da će, kao što sam rekao, on je moj prijatelj, znam ga već 12 godina.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste poslednji put razgovarali sa Frenkijem Simatovićem ovde u Hagu?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam samo jednom razgovarao sa njim.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada je to bilo?

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim juče, juče kasno popodne ili predveče, negde tako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Jutros kada ste rekli, kada ste tokom svog svedočenja rekli da ste razgovarali o filmu sa Frenkijem Simatovićem...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, ne. Nisam razgovarao o filmu, ne, oprostite, mislite jutros, odnosno juče. Ma ne, petnaestak sekundi, samo da mu kažem da sam živ i zdrav, da sam ovde, da li gleda i tako dalje. Nije bilo nikakvog razgovora o svedočenju, on je rekao: "Mislim da si rekao kako je bilo". Verovatno ste snimili taj razgovor i bilo bi lepo da ga prikazete ovde.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Niko nije snimao vaš razgovor, gospodine. Vi ste svedočili da niste videli film dok niste došli ovde i danas ste rekli da...

SVEDOK VASILJKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, nisam to rekao. Kazao sam da sam video neke delove tog filma, a da sam ceo film u toj formi gledao samo ovde.

prevodioci: Govornici se preklapaju, teško ih je pratiti. Možete li, molim vas, da pravite pauze između pitanja i odgovora?

TUŽILAC GRUM: Zapravo, ja nemam više pitanja. Hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine Vasiljkoviću, ovim se završava vaše svedočenje pred Sudom. Hvala što ste došli pred Međunarodni tribunal da date svoj iskaz. Slobodni ste da idete.

SVEDOK VASILJKOVIĆ: Hvala.

SUDIJA MEJ: Moramo da se osvrnemo na dva dokazna predmeta, to je članak iz "NIN-a" i izjava svedoka od 10. februara ove godine. Sekretar će nam reći brojeve.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da li članak iz "NIN-a" uopšte treba da se usvoji, uvrstiti u spis, zapravo se nije koristio?

SUDIJA MEJ: Prihvatamo, svejedno, sve članke.

sekretar: Časni Sude, članak iz "NIN-a" biće dokazni predmet Tužilaštva 393, izjava data od 10. do 17. februara biće 392/1.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Pre nego što se udaljimo od naše nedavne rasprave, hteo bih da vas na nešto podsetim i stavim to u kontekst. Verovatno se sećate da sam, prilično pre nego što je Rade Marković došao da svedoči, predvideo da ćemo pozivati svedoke za koje ćemo izvoditi dokaze, odnosno da ćemo se oslanjati samo na deo njihovog iskaza. I setičete se takođe da smo u Markovićevom slučaju izvodili dokaze kako bismo dokazali istinitost izjave koju je on dao i od koje je odustao, odnosno od koje se ogradio i nije rekao sve šta je bilo u izjavi. Mi naravno uzimamo izjavu svedoka od istražitelja koji je uzeo poslednju svedokovu izjavu i razmotrićemo da li da zatražimo dozvolu da ga pozovemo. Postoji još jedan svedok koji je dostupan. On je danas zapravo stigao iz Engleske (England), specijalno zbog toga, i njega naravno danas nećemo moći da završimo, očigledno će morati da se vrati i sutra. Takođe, postoje neka administrativna pitanja kojima gospođa Uerc-Reclaf mora da se pozabavi. Međutim, to će potrajati vrlo kratko, imamo to i u pisanom obliku.

SUDIJA MEJ: Da li želite sada da počnete sa svedokom?

TUŽILAC NAJS: Da, on je na neki način po Pravilu 92bis svedok, pa možemo.

SUDIJA MEJ: Hajde da vidimo kakva to administrativna pitanje imate.

TUŽILAC NAJS: Ili ipak možda možemo da se pozabavimo administrativnim materijalom, tako da posle tačno znamo dokle smo došli sa svedokom.

SUDIJA MEJ: Možda bi ipak bilo bolje da sada porazgovaramo o izjavama.

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA MEJ: U redu, uradićemo tako, ako je to ono šta predlažete. Gospodo Uerc-Reclaf, mi imamo vaš poslednji podnesak B-1732, ne znam da li ćemo mi zadržati te brojeve ili ćemo da govorimo o njemu pod njegovim imenom. Da li postoji neki razlog zbog kojeg bi trebali da zadržimo broj?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ne.

SUDIJA MEJ: Dobro, to je dakle pukovnik Doel (Colm Doyle).

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da.

SUDIJA MEJ: Da li želite da ponovo razmotrite svoj stav?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Mi ćemo nešto kasnije, imamo neki podnesak koji ćemo podneti kasnije, a tiče se, slična je onome šta smo podneli za generala Mangana (Colm Mangan) i gospodina Dejvisa (Paul Davies). To je nešto za kasniju fazu suđenja, kada se budu čuli neki dokazi o Bosni.

SUDIJA MEJ: Dobro, nećemo da insistiramo na tome. Imamo još jednog dodatnog svedoka, to je gospodin Ruso (Rousseau). Možda bi bilo dobro da se on, ako to bude moguće, sasluša sledeće nedelje. Bilo bi dobro da pogledate da li možda imate još neke svedoke za Vukovar ili iz tog područja, kojima želite da se zajedno bavite.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, časni Sude. Mi smo imali nameru da podnesemo predlog vezan za te svedoke i to po Pravilu 92bis(D). Naime, to su svedoci koji su svedočili u *Predmetu Dokmanović*. Mi to do sada nismo učinili, jer smo zapravo očekivali da ćete vi doneti odluku o jednom sličnom predlogu u vezi sa Bosnom.

SUDIJA MEJ: Ja moram da vam kažem da mi sada ne donosimo odluke za Bosnu, sada ostajemo na predmetu Hrvatska. Ali ja sam to ionako hteo da razmotrim sa vama. Naime, *Predmet Dokmanović* bi možda mogao da se tretira na isti način kao što smo to radili u slučaju doktorke Bosanac. Dakle,

jedna osoba daje vrlo važan iskaz. Ali, u svakom slučaju vi to podnesite što je moguće pre.

TUŽILAC UERC-RECLAF: U redu.

SUDIJA MEJ: Ako imate još neke svedoke za Vukovar, onda bi to moglo da se reši u isto vreme, pa bi bilo dobro da nam to kažete

TUŽILAC UERC-RECLAF: U redu, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Razmatraćemo ih lokaciju po lokaciju, odnosno mesto po mesto. Dakle, Rusoa ćemo da saslušamo iduće nedelje i ostaju nam dva svedoka, to su 1201 i 1231 i to je zaista jednostavno pitanje, oni su dali izjave. Svedok 1201 je imao 11 godina kada se to dogodilo i dao je izjavu devet godina kasnije. 1231 je imao devet godina u doba događaja, a izjavu je dao otprilike devet i po godina kasnije. Amikusi su doveli u pitanje njihovu pouzdanost i da možda u tim okolnostima mi ne bismo trebali da usvojimo tu izjavu. Vi nam sada tvrdite da bi mi trebalo da usvojimo izjavu u svrhu Pravila 92bis, ali i da dozvolimo unakrsno ispitivanje, kako bi to moglo da se podvrgne testu.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, časni Sude. Dozvolite mi da još dodam zašto smo ih stavili na tu listu. Postoje zapravo dva svedoka koja daju imena žrtava koje su na tom spisku svedoka, a žrtve su u stvari njihovi rođaci. Činjenica da su oni pobijeni u incidentu je dokazana, odnosno dokazuje se putem njihovog svedočenja. Mislim da ne treba da se mnogo uzdamo u dokaze ili u to kako se sam događaj desio, sobzirom da su oni tada bili vrlo mladi, ali njihovi rođaci su ubijeni u incidentu kojem su i oni bili prisutni. Mislim da to može da bude pouzdan dokaz, radi se o njihovoj rodbini koja je poginula, oni su bili prisutni kada se to dogodilo i to govori o verodostojnosti.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Kej, čuli ste argumentaciju. Izvolite.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, čuo sam, ali mi zapravo nemamo ništa da dodamo onome šta je već iznešeno u našem pisanom predlogu. Mi smo kao problem istakli godine ove dvojice svedoka. Drugi svedok je, čini mi se, rekao: "Ako se dobro sećam", mislim da je to jedan od izraza koje je upotrebljavao. Mislim da je to bio svedok 1231, onaj koji je imao devet godina.

SUDIJA MEJ: Pretpostavljam, gospodine Kej, sad malo naglas razmišljam o tome, ali to su bili užasni događaji i mislim da može da se smatra da ljudi ne zaboravljaju takve događaje. Koliko god da su bili mladi u to doba, to im je ostalo u sećanju. Verovatno da bi u nekim normalnim okolnostima bilo teško da se sete događaja od pre 10 godina, ali kod ovakvih stvari...

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, to uvek može da se tvrdi. Međutim, problem je sa razumevanjem koje su oni mogli da imaju u to doba i da li je to zaista ispravno sećanje nekoga ko je bio očevidac tako mlad. On je naime tada imao devet godina. Jedan od problema u tim nežnim godinama je i to što ceo događaj, cela slika može da bude obojena nekim kasnijim događajima i porodičnom istorijom, a to bi moglo da predstavlja događaje mnogo drugačije, odnosno veoma različito od onoga šta je ranije bilo. Mora da se prizna da sećanje dece u vezi sa takvim događajima verovatno nije tako dobro i pouzdano kao kod starijih i odraslih osoba koje imaju više iskustva, odnosno koje imaju nekakav kontekst, životno iskustvo u koje mogu da smeste taj doživljaj. To važi i za svedoka 1201 koji je imao 11 godina. To su veoma mlade godine.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću, želite li nešto da dodate u vezi sa ova dva svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, gospodine Mej.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Pitanje pouzdanosti je stvar koju mi moramo da razmotrimo, kao i pitanje prihvatljivosti izjava. Sobzirom na događaje koje opisuju ovi svedoci i sobzirom da je verovatno da ih oni nisu zaboravili, sobzirom na njihovu strašnu prirodu, a takođe i sobzirom na detaljne izjave, kao i činjenicu da one mogu da se testiraju putem unakrsnog ispitivanja, mi smatramo da treba da usvojimo izjave, ali i da treba da sprovedemo unakrsno ispitivanje ovih svedoka. Da, možete da pozvate sledećeg svedoka.

TUŽILAC NAJS: Možemo li da počnemo sa sledećim svedokom? Hvala, časni Sude. Očigledno je da ćemo ovog svedoka danas saslušati samo delimično i sada je pitanje hoćemo li nastaviti u utorak ili sredu. Mislim da nam je utorak već prilično ispunjen argumentacijom o finansijama, ljudskim pravima i generalnom diskusijom o proceduri. Ja sam sa tim u vezi u

potpunosti u vašim rukama. Naravno, mi želimo da iskoristimo svaki minut vremena koje imamo. Danas ćemo da počnemo, ali će on morati da dođe ponovo. Možda bi ipak bilo dobro da se to završi odmah u sredu ujutro.

SUDIJA MEJ: Da, videćemo kakvi su njegovi planovi.

TUŽILAC NAJS: I dok čekamo, jer znam da je on u jednoj udaljenoj prostoriji...

SUDIJA MEJ: Sudija Kvon želi nešto da kaže.

SUDIJA KVON: Ukoliko imamo vremena, možda će gospodin Bluit (Graham Blewitt) biti dostupan.

TUŽILAC NAJS: Svedokinja Helena Ranta dolazi 10. odnosno 12. Nisam siguran da li je 10. rezervisan...

SUDIJA MEJ: Postoji problem sa video linkom 10, ali bi možda bilo moguće.

TUŽILAC NAJS: Da, ona je svakako dostupan, na raspolaganju je 10. Imaćemo to na umu i ostaćemo u kontaktu putem telefona.

SUDIJA MEJ: Moliću svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK DEJVIS: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako bi bolje razumeli kako stoje stvari, svedok je izjavu dao 19. januara 2001. godine, njegova izjava ima 46 paragrafa. Ona inače nije imala brojeve, oni su dodati naknadno. On je sa jednim službenikom Međunarodnog suda prošao proces po Pravilu 92bis u odnosu na tu izjavu i on je nju ispravio jednom dopunskom izjavom koja je data 5. februara ove godine, 2003. godine. Pretresno veće je dalo dozvolu

da njegovo svedočenje može da bude na ovaj način ograničeno i da može da se rezimira. Dakle, jedan mali broj paragrafa iz njegove prvobitne izjave možemo da ostavimo za uobičajeno postupanje. Dostavićemo, odnosno putem ovog svedoka uvešćemo i nekoliko dokaznih predmeta. Uz vašu dozvolu, ja ću ukratko da prođem kroz ovaj rezime, koji je zapravo rezime njegovog svedočenja, do 18. paragrafa i zaustaviću se na prikladnim mestima za dokazne predmete ili za svedočenje uživo. Da li se vi zovete Pol Dejvis?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs je malopre spomenuo dodatnu izjavu od 5. februara. Vi ste juče najavili ovog svedoka i ja imam sve šta sam za njega dobio. Nema nikakve dodatne izjave od 5. februara. Ja tu izjavu nisam dobio.

SUDIJA MEJ: Mislim da je to dodatak koji ste spomenuli, gospodine Najs. Je li tako?

TUŽILAC NAJS: Da. To je deo paketa po Pravilu 92bis. Kao što smo rekli, može da se nađe na petoj strani, sve do strane 11.

SUDIJA MEJ: Ako pogledate dokumente koje ste dobili danas, vidićete dodatnu izjavu koja je zapravo jedan *adendum*, koja sadrži jednu ili dve izmene. Imaćete prilike da je pročitate pre nego što počne vaše unakrsno ispitivanje. Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Dejvis, da li ste vi izveštavali za ITN (ITN)? Dakle, da li ste od 1983. godine bili međunarodni izveštač i da li imate veliko iskustvo sa izveštavanjem o ratovima na Balkanu?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da, tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste u Dubrovniku bili sa svojom ekipom, u početku je to bila nešto veća ekipa, a kasnije je redukovana, između 31. oktobra i 21. novembra 1991. godine?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vaš iskaz koji je rezimiran u ovom rezimeu, da je u Dubrovniku postojao samo ograničen broj hrvatskih branitelja. Među njima je bilo raznih ljudi, od vlasnika noćnih klubova, preko konobara, turističkih vodiča i tako dalje. Oružje koje su imali Hrvati ni na koji način nije moglo da se uporedi sa oružjem koje je imala JNA, koju ste opisali kao vrlo snažnu. JNA je u potpunosti okruživala grad sa uzvišenja Žarkovice i Ivanice, takođe su postojali brodovi čije su cevi bile uperene na grad, korišćeni su vojni avioni kako bi se napadao Srđ i tako dalje. Videli ste minobacačke položaje iz dela šume koji je na rubu grada, ali na to ćemo možda da se vratimo kasnije. Primetili ste da je postojao mali broj teškog naoružanja, možda svega dva minobacača ili neko lako artiljerijsko oružje u to vreme na tom mestu. Primetili ste da je na stotine granata ispaljivano na Dubrovnik od strane JNA za svaku granatu koji bi ispalili hrvatski branitelji. Znali ste za postojanje mobilnog artiljerijskog naoružanja koje su hrvatski branitelji montirali na jedan kamion i mislite, takođe da je postojao jedan kamion koji je korišćen kao transportno sredstvo za personal i opremu i da se verovatno koristio i u vojne i u humanitarne svrhe. Pošto ste stigli u Dubrovnik, primetili ste veliki broj civila koji su bežali iz sela koje je zauzimala JNA, tražeći sigurnost u Dubrovniku, odnosno u starom gradu u Dubrovniku koji je bio pod protektoratom UNESCO-a (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) kao svetska kulturna baština.

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da, sve je tačno. U suštini, to je bilo vrlo jednostrano.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad kažete da je bilo jednostrano, mislite na borbe...

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da, borbe su bile vrlo jednostrane.

TUŽILAC NAJS: Sad ću da vas zamolim da pogledamo jedan dokazni predmet, mislim da se radi o svega nekoliko minuta izveštaja ITN-a, koji je poslao ovaj svedok.

(Video snimak)

Pol Dejvis: *Do sada su federalne snage koncentrisale svoje napade na oblasti izvan starog grada, ali sada njihove granate padaju i na stare zidine. Jedna granata je proletela i eksplodirala na krovu kuće koja je napravljena pre četiri veka. Sve zajedno, tog dana su četiri granate pale unutar gradskih zidina, šrapneli su eksplodirali unutar manastirskog zdanja. Spokoj franjevačkog manastira iz XIV veka, doma evropskih najstarijih apotekara, takođe je narušen.*

Dok je fra Jožef Šopta pokušavao da nam priča o šteti koja je naneta manastiru, njegove reči su bile ugušene još jednim napadom. Kako su se federalne snage približavale, nekoliko stanovnika je izašlo na ulice ponevši sa sobom sve šta su mogli. Ova žena je rizikovala život da bi spasila svog psa iz štenare u staroj luci. Dan koji je počeo molitvom završio se borbama na uzvišicama oko grada. Ponedjeljak i čuveni Stradun, dubrovačka glavna ulica, napušten zbog priprema za neizbežni nastavak ove jednostrane bitke. Stambene oblasti su opustošene, granate padaju sve bliže i bliže starom gradu i po prvi put udaraju u njegove srednjovekovne zidine. Tokom vekova građani Dubrovnika su prkosili osvajačima, ali su sada njihove zidine suočene sa ratnom mašinerijom XX veka. Ako ništa drugo, zidine su bar pružale nekakvu zaštitu. Spolja nije bilo mogućnosti za bežanje. Hotel "Grand", verovatno najbolji dubrovački hotel je u plamenu. Ali ovo je bio samo uvod, predigra, tek delić razaranja koja su usledila dok su se federalne snage približavale. Utorak ujutru i napad od kojeg su svi strahovali, ali se i potajno nadali da se nikada neće desiti. Planiran i promišljen napad na stari grad. Ovo nisu bile zalutale granate koje su padale naokolo, ovo je bila isplanirana, proračunata odluka da se nepopravljivo ošteti grad koji je smatran za zaštićeni spomenik. Neke od granata su se odbijale od 100 stopa visokih zidina, ali su ostale eksplodirale unutar grada. Federalna armija je počela da koristi žicom navođene rakete sovjetske proizvodnje protiv zidina koje su bile napravljene da štite od strela i kopalja. Od raketa koje su padale na staru luku goreli su čamci i zgrade. Među svedocima ovog napada bila je i Sara Marajka, (Sarah Maraika) britanski konzul u Dubrovniku, čiji je muž Hrvat.

Sara Marajka: Nikada nisam verovala da će Stari Grad da bude oštećen. Na isti način neko može da misli i na Veneciju (Venice), Pariz (Paris) ili Kanterberi (Canterbury). Verujem da se mislilo da je Stari Grad neuništiv, nepovrediv, a sada je dokazano da nije. Ovo mesto je ustvari napravljeno kao grad za opsadu.

Pol Dejvis: To je pet granata, pet granata dok smo pričali. To je samo dok smo pričali, a to je zaista minimalno, zar ne, u poređenju sa onim kroz šta smo prošli ranije tokom dana. Sa terase hotela "Argentina" posmatrači Evropske unije su takođe posmatrali razaranja, nemoćni da interвениšu. Pucaju na kulu u starom gradu, upravo su je promašili. Ali i oni su bili primorani da potraže sklonište kada su granate pale blizu njihovog hotela. Posmatrači su proveli sate sakriveni od raketa koje su eksplodirale napolju. Planovi da se njihov tim evakuše preko mora su morali da budu odloženi

zbog bitke koja je besnela. U hotelskom baru scene koje podsećaju na istočni London (London) tokom "Blica" (The Blitz). Lokalno stanovništvo peva tradicionalne narodne pesme i...

(Kraj video snimka)

SUDIJA MEJ: Ovo je dovoljno. Podsetite nas na datume?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da je ovo bilo od 10. do 14. novembra. Da li je to tačno, gospodine Dejvis?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što pređemo na ostatak vašeg iskaza, želeo bih da Sudu predočite dve karte koje će, nadam se, biti od koristi. Jedna je dokazni predmet 326, tabulator 24 i pokazuje šire područje Dubrovnika i hotele koje je pomenuo i označio svedok. I za one koji ne poznaju područje Dubrovnika, ovde vidimo stari grad, odmah iznad reči hotel koja označava "Grand hotel Imperijal", zatim vidimo i luku, luku Gruž gore levo. Stara luka u gradu, gospodine Dejvis, se nalazi sa desne strane Starog Grada, levo od slova "H" u natpisu hotela "Ekscelzior", je li tako?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iako se to ne vidi na ovoj karti, reka je sa leve strane i ide na severoistok, zar ne?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da.

SUDIJA KVON: To je tabulator 23, zar ne?

TUŽILAC NAJS: Ne, ja mislim da je to dokazni predmet 326, tabulator 24. Ova ima oznake, nisam sigurna da prethodna karta ima oznake. Možda ste vi u pravu.

SUDIJA MEJ: Da, indeks koji smo mi dobili kaže da su to karte 23 i 24.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, izvinjavam se. Prihvatam ispravku. Molim sada drugu kartu da se stavi na grafoskop. To je onda tabulator 24. Ovde se jasno vidi luka sa desne strane. To smo videli i na vašim snimcima. I tu vidimo stari grad sa zidinama. Ruta koju ste vi pokazali, odnosno put

koju ste pokazali kako je prazna i kako nikoga nema na vašim snimcima, je li to ova široka ulica koja ide sa leva na desno pri vrhu karte?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da, to je Stradun.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ali ovde na ovoj karti ne piše Stradun nego Placa, ako se ne varam.

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, sada prelazimo na paragraf 32.

SUDIJA MEJ: Ali pre toga prvo moramo da sredimo ove dokazne predmete. Dakle, izjava po Pravilu 92bis zajedno sa dodatkom treba da dobije sledeći dokazni broj, a onda i video snimak.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva 394. To je broj koji će da nosi izjava, a video snimak imaće broj 395.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Dejvis, vi ste tamo zapravo ostali mnogo duže nego drugi gosti grada? I jedno vreme ste tamo bili sami?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da, sa kamermanom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sa jednim kamermanom?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A svi ostali su otišli. Recite nam sada sledeće. Generalno govoreći, prema vašem iskustvu sa granatiranjem, šta vam se činilo, odakle granate dolaze i gde su upućene?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Pa to je jedna mešavina, znate. Za veći broj granata nam nije izgledalo kao da imaju neke očigledno mete, odnosno ciljeve, barem ne nama. Ponekad smo u vreme ili posle granatiranja pokušavali da se približimo ciljevima koji su bili granatirani i vrlo često su to bile tek kuće, mi nismo tu mogli da ustanovimo nikakvu konkretnu vojnu svrhu. Takođe, u to vreme smo vrlo pažljivo gledali da vidimo ima li nekakvih znakova vatre koja odlazi iz grada, dakle da li postoji neki razlog koji bi mogao biti razlog napada na grad. Međutim, veoma često nije bilo ničega.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj glavni put za Dubrovnik koji vidimo na većoj karti, da li je i on gađan?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Da, gađan je, kao i kuće koje se nalaze uz taj put. To je gađano tokom izvesnog vremenskog perioda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako ostanemo sada na ovoj većoj karti, ne, u stvari mislim na karti koja pokazuje veće područje, to je tabulator 23. Pogledajmo sada područje Lokruma. Ostrvo Lokrum se nalazi na desnoj strani karte. Kakva je bila situacija sa Lokrumom, ko je držao Lokrum, da li je i Lokrum bio granatiran?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Lokrum su još uvek držali Hrvati i to je mesto koje je redovno bilo gađano. Ja mislim da je to nacionalni park ili da je veći deo ostrva nacionalni park i dakle pod šumom. Tamo je često gorelo. Hotel u kojem smo mi bili stacionirani, mi i evropski posmatrači, hotel "Argentina" nalazi se odmah preko puta ostrva Lokrum. Bilo je dosta noći tokom kojih je vatra na ostrvu kontinuirano gorela kroz noć.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko su bili jaki napadi na stambene oblasti? Jesu li te kuće bile tek oštećene ili u potpunosti razorene?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Oštećene, uglavnom oštećene. Ne radi se tu o tome da su cele četvrti srušene sa zemljom, ali kuće su bile dosta oštećene. Znači granate su prolazile kroz spratove i nanosile značajnu štetu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ostanimo na tabulatoru 23, tu se vidi i stari grad, ali i šire područje urbanog Dubrovnika. Možete li da nam pokažete neka mesta za koja se sada sećate da ste ih posetili pošto su ta mesta ciljani, pošto su rezidencijalni kvartovi ciljani? Možete to da vidimo na projektoru i da nam pokažete pokazivačem.

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: U redu. Ovo područje koje se nalazi u blizini luke je po mom mišljenju dosta gađano. Bilo je to teško da se shvati, jer su se tamo nalazile samo privatne kuće za stanovanje. Zatim, područja uz obalu su takođe gađana i mi smo ta mesta posetili dok je trajalo granatiranje. Ovde je jedan veliki hotel, hotel "Libertas" i mi smo tamo otišli, čini mi se, jedne noći dok je trajalo granatiranje i taj hotel je goreo, tamo je bilo mnogo izbeglica koje su se krile u podrumima, tražeći bilo kakvo utočište. Druga mesta koja su redovno gađana, što smo mi imali prilike da vidimo, su ovi hoteli ovde na ovoj strani, znači kod hotela "Argentina". Ovaj hotel ovde, hotel "Belvedere" je veoma teško oštećen, bio je zapaljen i to je prouzrokovalo velika oštećenja. Ovaj hotel, hotel "Ekselzior" je takođe bio teško oštećen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na ovoj karti se ne vidi razmera, možda ću da pronađem sledeće nedelje kada ćete morati da se vratite ovamo, ali recite nam otprilike koliko dugo treba da se čovek odveze iz starog grada do, na primer, do hotela "Libertas", ukoliko nema gužve na putu?

SVEDOK DEJVIS – ODGOVOR: Pa to bi trajalo 10 minuta, ne duže od 10 minuta. Putevi su u to vreme bili potpuno napušteni tako da je bilo relativno jednostavno kretati se i nije bilo nikakvog razloga da, na primer, poš-tujete jednosmerne ulice ili takve stvari. Prema tome, trebalo bi najviše 10 minuta da se od starog grada dođe do hotela "Libertas", 10 do 12 minuta.

SUDIJA MEJ: Mislim da je došlo vreme za kraj današnje sednice. Gospodine Najs, da li je ovo dobar trenutak?

TUŽILAC NAJS: Da, svakako, ovo je dobar trenutak. Časni Sude, datum kad će se ovaj svedok da se vrati je nešto šta tek treba da ustanovimo.

SUDIJA MEJ: Gospodine Dejvis, meni je žao što ćete vi morati da dođete još jednom, a već ste morali da dolazite dva puta. Na žalost, danas ne možemo da završimo vaš iskaz i zato moramo da vas zamolim da se vratite ponovo sledeće nedelje. U ponedeljak nemamo sednicu u ovom predmetu. U utorak moramo da se pozabavimo nekim administrativnim pitanjima, tako da sa vašim iskazom možemo da se bavimo tek u sredu. Ukoliko je vama praktičnije, možda možemo da nađemo neko vreme u utorak, ne znam kakvi su vaši planovi.

SVEDOK DEJVIS: Utorak bi bilo bolje, ukoliko je moguće.

SUDIJA MEJ: U redu, mislim da bi morali da pokušamo da vam izađemo u susret. Znači, prvo ćemo morati da prodiskujemo svedoke, zar ne?

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, imamo samo jedno pitanje koje se tiče drugih strana koje dolaze specijalno zbog toga i to zaista moramo da uradimo u utorak.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC NAJS: Zatim imamo jednu raspravu o finansijskom izveštaju.

SUDIJA MEJ: A to može da pređe u sredu.

TUŽILAC NAJS: Da, to može da pređe u sredu. Takođe i rasprava o proceduralnim pitanjima koje ovom prilikom moram da vam vrlo detaljno izložim. Želim da budete potpuno upućeni u slučaj i da razumete u kojoj se fazi nalazimo.

SUDIJA MEJ: U redu. Onda na prvoj sednici u utorak ujutro možemo da saslušamo ove druge strane koje moraju da dođu i onda možemo da nastavimo sa ovim svedokom posle prve pauze. To bi bilo negde oko 10.30.

TUŽILAC NAJS: Da, onda bi on verovatno mogao da uhvatati prvi let u utorak ujutro i da bude ovde na vreme.

SUDIJA MEJ: Gospodine Devis, ako vam je to praktično, mi vas molimo da se vratite ovamo u utorak u 10.30 i tada ćemo da saslušamo ostatak vašeg iskaza.

SVEDOK DEVIS: U redu, hvala vam

SUDIJA MEJ: takođe moram da vas formalno upozoriti da ni sa kim ne smete da razgovarate o vašem iskazu sve dok se on ne privede kraju, a to se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. Ukoliko sa njima treba da razgovarate o vašim putnim aranžmanima i sličnim stvarima, naravno da to možete. Rasprava se sada prekida i nastavlja u utorak u 9.00.

Fond za humanitarno pravo